

Orth. כשר Orth. כשר
VELENCE-LIDO
Kirschbaum-Penzió
:: Villa-Margherita ::
szép fekvés. — Modern berendezés. —
vizszolgáltatással és központi fűtéssel
ellátva. — Közvetlen góndola-bejárat a
házhoz. — Magyar és bécsi konyha.
Felvilágosítással szolgál: tisztelő
WACHSBERGER D. rabbi az orth. hitközség
FIUME.

Butorolcsóság
Egyszerű és műbutorokban hálók,
ebédlők, szalóngarnitúrák, matracok,
sezlónok, konyhaberendezés.
RÉSZLETRE IS!
Klein D. Kisdiófa-u. 16.

בהורים
Kik a helybeli Jesivamenán kívül ét-
kezni akarnak, úgyszintén talmudtörőben
tanulók, nálam izletes, kitűnő kosztót, eset-
leg teljes ellátást jutányos árban kaphatnak
Groszmann Lipót Nógrádbereczel.

מזל טוב! מזל טוב!
Nagszerencse
érheti Önt közvetlen az ünnep után és
5 millió koronát
nyerhet, ha nálam vesz részt a magyar
királyi osztálysorsjátékon.
Tehát vegyen vagy rendeljen azonnal
WEISZ BÉLA
bankháznál
Budapest, VII. ker., Dob-ucca 9. sz.
Szombat zárva,
A sorsjegyek hivatalos árai:
Egész 200.000 Fél 100.000 Negyed 50.000

Értesitem a n. é. fürdőközséget, hogy
כשר ארטה vendéglő-
met Hévízfürdőn
Keszthely mellett, א"ת, f. évi május
elején megnyitom.
Stern Adolf vendéglős.

WEISZ MÓR
„MICHJO” orthodox כשר „MICHJO”
keksz-, kétszersült- és teasütemény-gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22 szám.
Telefon: J. 123-65.
תחת הסיחת בית דין צדק רמל יראים כודאפעס.
Vidéki rendelések minden mennyiségben azonnal eszközöltetnek.

Sirkövek
מצבות
Adler J. sirkóraktárban
Budapest, VII., Károly-körút 7
Szombat és ünnepnap zárva.

Rézágy 1,200.000 K
Összecscukó ágy 280.000 „
Sodronyágybetét 220.000 „
Gyermekekágyak, vasbutorok, mosdók, afrik-
matracok olcsón
Somogyi és társa
Budapest, VII, Holló-ucca 1. sz.
Javításokat vállalunk.
Szombat és ünnepnap zárva.

Tisztelettel értesítjük vendőinket, hogy
megkezdtük a pesti orth. rabbinátus
hechserével ellátott
בשר
KOKUSZ - SZAPPAN
gyártását Kérjük szíves
megrendeléseiket mielőbb
hozzánk juttatni. Tisztelettel
Hungária vegyészeti gyár, Budapest
IX. ker., Páva-ucca. 7.

FIGYELEM!
Legjobb bevásárló forrás **héber**
könyvekben
המשיב מחזורים סדורים ספרי
אנדרה ספרי מוסר
és nagy választék minden féle מלותים
מלותים-ban és vállalom מלותים-
ok tisztítását.
Nagy raktáram van, pozsonyi és komot-
sapkákban, melyek bársonyból és se-
lyemből készülnek. Mindezek legjutá-
nyosabb áron kaphatók.
GRÜNFELD SALAMON
ROMBACH UCCA 14,
Vidéki rendelések postán küldetnek.

Ezüst evőeszközök, disztár-
gyak, gyertyatartók,
Menorék כלי קודש
dus választékban gyári árban kaphatók.
SCHLEIFER EZÜSTÁRU GYÁR
VII., KAZINCZY UCCA 14.
TELEFON: JÓZSEF 135-28.

Vallásos intelligens bocherek a Peszach
utáni Zmán-ra jelentkezzenek levélileg
alulírottánál. Jó ellátás mérsékelt áron eset-
leg ingyen (nem vándorkoszt.) Helyisé-
günk Budapest közvetlen közelében. Fi-
scher Jakab rabbi Kunszenmiklós.

Apróhirdetés.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egyszeri
beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből
3200 korona. Állástkeresőknek 1000. Apró-
hirdetések felvétele: VII., Sip-ucca 10. Jeli-
gés levelek kettős borítékban ugyanoda
intézendők. Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság.

ÜGYNÖK szorgalmas, keres vallásos zsidó
nőt, tisztelettel, lakással, foglalkozással,
40-55 év körül. Cím vidékinek. Szerecsen
u. 11. I. 18. Friedmann urnál.

„ZSIDÓHERCEGNŐ” kegyeskedjék zárt
borítékban teljes címét „Zsidóherceg” je-
lige alatt a Zsidó Újság kiadóhivatalába
beküldeni

HÁZASSÁGOT közvetít, a legelőkelőbb
orth. zsidó családoknál bevezetve, előnyös
feltételek mellett. Benedikt Jenő, Székesfe-
hérvár.

Állást keres.

KÖNYVELÉSHEZ értő, borszakmában jártas
fiatalember vállalna mindenféle szakmá-
ban irodai, vagy hasonló munkát. Ajánlatok
„Szombatot tartó” jeligére a kiadóba
kéretnek.

MELAMED 26 éves, nős, állást keres leg-
magasabb osztályú gyermekek sikeres ok-
tatására. Ajánlatokat „Melamed” jelige alatt
a kiadóhivatal továbbít.

HOSSZU gyakorlattal intelligens, fiatal
urinő, ki gyors-, gépirás és könyvelésben
járatos, bármily irodai alkalmazást vállal.
Leveleket „Gyakorlott” jeligére a kiadóba
kér.

ELSŐRENDÜ fehérnemű varrónő munkát
vállal. — Tanít fehérnemű szabást, varrást
hozott anyagból. — Jósika-u. 10. IV. 38.

Különítele.

ORTH. CSALÁDNÁL fiatal fiu vagy leány
lakást kaphat olcsó áron. Esetleg kosztót
is. Moskovitz Jakabné VII. Jósika-u. 10.
IV. 38.

ÖZVEGY uriaszony elvállal 3-4 fiatal-
embert kvártélyra, esetleg kosztra is.
Schwarczné, Hájós-ucca 26.

ORTH. vidéki uri családhoz kerestetik
egy megbízható perfekt zsidó szakácsné
Ajánlatok, fizetési igényei megjelölésével
„Megbízható” jeligére a kiadóhivatal
címeire küldendők.

ZSIDÓ ÚJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA • MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. TELEFON: József 125-90.	Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG LIPÓT	ELŐFIZETESI DIJ: 1 EVRE K 240.000 " " 1/2 " K 120.000 " " 1/4 " K 60.000 Postachequekonto szám: 50.791.
---	--	--

Titkos társaságok és álkeresztények.

Hetek óta izgatja hazánk közvélemé-
nyét a frankhamisítás ügyének egyik hajtása
gyanánt a titkos társaságok ügye. Ha vala-
hol alkalmazható az a zsidó közmondás:
„a titkon nincs áldás”, ugy a titkos társa-
ságok esetében egész biztosan. Amivégzetesen
tragikus, az ország tekintélyét és üdvét szét-
roncsoló az utolsó öt-hat éven csak törté-
nét nálunk, annak okát az élet igáját oly
nehezen viselő, a különféle bajokkal gyöttrődő
polgár a titkos társaságokban, az ő döntő ha-
talmukban és irányító befolyásukban találja.
Állítólag hazafias célokra alakultak. Milyen
módon óhajtották céljukat elérni? A lehető
legkényelmesebb uton: a zsidógyűlölet szí-
tásával.

A titkos társaságok ügyével kapcsolatban
megszólaltatták Szabó Dezsőt, aki állítólag
a legelső titkos társaságot alapította a kurzus
legelején és azóta teljesen eltávolodott tőle
és most szokott erőteljes szavaival nem
győzi eléggé gyalázni és gunyolni a sváb
és a tót fajvédőket. De hogy milyen men-
talitás hozta létre a titkos társaságok létesíté-
sét, eléggé jellemző azt a régen sokszor
hangoztatott kijelentése, hogy Magyarorszá-
nak a románál, a csehnél sokkal nagyobb
ellensége a zsidó.

A dolognak ilyen beállítása szerfölött nép-
szerű és tetszetős. De ezt nem a magyaror-
szági sváb és tót fajvédők és a titkos társa-
ságok találták ki. Sem a cél, sem a mód-
szer nem új, sőt régi és kipróbált. Már a keresz-
tes hadjáratok megindításánál, 1096-ban, han-
gozatta a csőcselék vezetése: „minek men-
jünk messze Keletre a szent sirt elfoglalni,
holott itt vannak az országban a hitetlenek”.
Erre rávetette magát a csőcselék a rajna-
menti hitközségekre és a mai magyar faj-
védők számára ideális állapotokat terem-
tettek: gyilkoltak, raboltak, pogromoztak és
egyes kerületekben megoldották a zsidókér-
dést: kiirtották a hitközségeket. De a dolog
természetében rejlik, hogy igaza van a Tal-
mud kijelentésének: בן שנתה רשות למשהת ha
a rombolás szellemének utja megnyílik, nem

ismer különbséget. És ilyenkor meg is szo-
kott valósulni Goethe bűvészinásának esete,
aki nem tudott megszabadulni az ördögi szelle-
mektől, amelyeket felidézett. A keresztetek
is egykoron olyan jól megtanulták a foszto-
gatást a zsidókon, hogy tovább folytatják a
keresztényeken és Kálmán magyar király
kénytelen volt őket szétverni. Épp így volt
Galiciában és Romániában pár év előtt. Iz-
gatták a parasztot, hogy minden bajnak oka
a zsidó bérlő. A parasztság elhitte és meg-
kezdődött a pogrom, de nemsokára rá a
főuri és bojári kastélyok is égtek; a zsidók
után következtek a keresztények is.

Magyarországon a titkos társaságok ügye
is elérkezett e ponthoz. Amíg a zsidók ellen
elkövettek minden lehetőt, szabadon garáz-
dálkodtak. De a frankhamisítás ügyével át-
törték a zsidó kordont és veszélyeztetik a
kereszténységnek és az egész országnak be-
csületét és érdekét. A kormány tehát meg-
akarja fékezni őket. A kormányakció sikerét
minden józan ember hön óhajta. Orthodox
zsidó vallási szempontból is fontos volna
az ország nyugalmanak helyreállítása. A
titkos társaságok miatt még a vallási egyesü-
letek alapszabály-megerősítése is nehezen
megy. Az érdekelt társaságok azonban egy-
könnyen nem fogják átengedni a hatalmat.
A fővezér már jelentkezett. A titkos társasá-
gok elleni akciót a „rohadt keresztények”
számlájára írja. „Magyarországnak ugyanis
fontos a zsidókérdés megoldása, de még
fontosabb az álkeresztények letörése”. Eddig
ugy volt, hogy előbb a zsidókat intézte el
a demagógia plebbe, azután következtek a
keresztények; előbb volt a zsidók elleni
pogrom, azután a nem-zsidók kifosztása. A
vezérkari kapitány most taktikát változtatott.
Előbb az álkeresztényeket akarja elintézni,
azután a zsidókat. Nincs kifogásunk e sor-
rend ellen, mert meg lehetünk elégedve, ha
addig maradunk békecsészében, míg Gömbösnek
módjában lesz letörni az „ő” álkeresztényeit.
Mert valójában ő és barátai, a titkos társa-
ságok patrónusai az igazi álkeresztények.

A Szináj felé! A Tóra alapelveiről.

Irta: Halász Fülöp.

II.

Midőn mi napról-napra örömtelt kebellet mondjuk reggeli imánkban, hogy ברוך אלוקינו וכו' והיי העולם „I-tenünk, ki a Tórával örök életet plántált belénk“, akkor talán az a kérdés is felvetődik bennünk, hogy voltaképp mi is ennek a Tórának lényege és hogy minő cél is az, melyet a Tóra számunkra kijelöl? Melyek a törvényeink alapelvei? De csak természetes, hogy eme kutatásnak nem szabad meddő, céltalan munkának lennie, hanem arra kell irányulnia, hogy ama alapelvek felismerése révén még jobban elteljünk a Tóra benső szépségeinek átérzéseivel.

A Talmud beszéli (בבבבבב), hogy idegen nemzetségbeli bölcsek tudományos vitatkozást folytattak vala egy zsidó bölccsel, R. Józsuá ben Lévível és így szóltak hozzá: בני לן „Építs nekünk házat a levegőben.“ „אמר שם קום והלא בני שמיא.“ „Ekkor a zsidó bölcs kimondá I-ten varázshatású nevét és máris ott volt a levegőben.“ „אפיין לי „Adjátok fel nekünk téglákat és agyagot, hadd építsek!“ „szólt le a bölcs a levegőből. „אפיין הים, ki képes azt felnyújtani oda a magasba?“ volt a válasz. „ומי „Hát akkor hogy volna lehetséges az, hogy valaki házat építsen ég és föld között?! — replikázott a zsidó bölcs.

Ime, ezen elbeszélésnek értelme: Ama bölcsek csak az általános hitelveket akarták megismerni. בני לן „Építsd fel nekünk a hitnek templomát fenn a levegőben!“ Csak a bölcsnek, csak Izraelnek hitelveire voltak kíváncsiak. Ekkor a bölcs kimondá I-ten nevét és már is fenn volt a levegőben. Ez azt jelenti, hogy R. Józsuá ben Léví kifejtette az fdegen bölcsek előtt, hogy ég és föld között lebeg annak hit-élete, ki csakis a שם, a nevet, az általános hitelveket, csupán csak az elvont fogalmakat akarja ismerni, de az azokból levonható következmé-

nyeket nem akarja saját életében és saját életére alkalmazni. אפיין לי לבני „Adjátok ide nekem építőanyagot!“ — szólt ama bölcs. Adjátok ide nekem, Hitemnek: magatokat, éltetek napjait, tetteiteket, elmétek gondolatait, szívetek érzelmeit, mindezek építőkövek lesznek az Ur temploma számára. Az igazi Hitélet épülete az emberi élet legkülönbözőbb megnyilvánulásaiban, a tettekben, a cselekvésben birja igazi alapzatát, nem pedig száraz elméletekben.

Mit ér erkölcsi tanitételekre törekedni, midőn az élet, a gyakorlat arcul úti azokat! Mit ér a zsidóság alapelvei felől tudakozódni, vitatkozni, midőn az élet másféle alapelveken épül fel, midőn az egyén és a közösség élete nem a zsidóság törvényességével megásott meder-

ben folyik le, éli ki magát?! הלאי איתו עובו ואת תורתו שמרו.

Tehát mi akkor járunk el legheylesebben, hogyha azt mondjuk: Izrael ősi felfogása szerint a Tóra I-ten kinyilatkoztatott akarata! Nekünk pedig az a kötelességünk, hogy egész életünket az ő legkülönbözőbb megnyilvánulásaiban, kisugárzásaiban, a bölcsőtől a koporsóig, követőjévé, teljesítőjévé tegyük ama a Tórában kinyilatkoztatott i-teni akaratnak, hogy e módon a mi egész földi élet-pályánk ne legyen egyéb, mint szüntelen eleven visszhangja az i-teni akaratnak, öntudatra ébredésünk percétől fogvást mindaddig, míg szempilláinkat le nem zárjuk utolsó álunkra. Hogy eképpen egybefolyjék, egygyé váljék az i-teni és emberi akarat!

עשה רצונך כרצוני כדי שיעשה רצוני כרצונך.

Iskola és tanítók.

Kaptuk a következő levelet:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

„A dolgok megvitatásából kerül ki az igazság“. Szíveskedjék tehát megengedni, hogy dr. Dohány József főrabbi urnak a Zsidó Ujság 12-ik számában megjelent „Iskola és tanítók“ című cikkéhez szerényen hozzá-szóljak.

Bölcseink azt mondják; „minden vita, amelyik שמים van, sikerülni fog“. Ezen szempont figyelembe-vételével óhajtok Dr. Dohány József főrabbi ur tollából fenti cím alatt a b. lapjának 12-ik számában megjelent közleményéhez hozzászólni.

Dr. Dohány főt. ur felvetette a leánynevelés problémáját és két tényezőt tart fontosnak a gyermek hithü nevelésénél: egyik a tankönyv, másik a tanító. Az előbbivel nem foglalkozik, az utóbbiról azonban szigorú bírálattal megállapítja, hogy a „hithü nevelés“ szempontjából nem áll megfelelő anyag rendelkezésünkre.

Hogy kellő világításban álljon a dolog, meg kell állapítanom, hogy cikkiró 6—10 éves gyerekekről beszél. A főrabbi ur első nagy tévedése abban rejlik, midőn a hithü vallásos nevelés főtényezőjének a tanítót állítja be, holott a főtényező-

itt a családi nevelés, amely a vallásos érzés alapjait lerakja s a tanítónak — különösen ezen korban — csak az elméleti részt kell megadnia, a héber olvasást, imafordítást, zsidó történetet, ami csak pedagógiai kérdés és erről minden objektív szemlélőnek meg kell állapítani, hogy zsidó iskoláink ebből a szempontból nagyrészt feladatuk magaslatán állanak. Azon korban lévő leányoknál, melyekről dr. Dohány főt. ur beszél, nem igen lehet felvetni azt a problémát, amit tárgyal, hisz orth. iskoláink 90 százaléka vegyes osztatlan iskola, ahova fiúk, leányok 6—10 éves korig együtt járnak s ahol csak igen ritka esetben tanítja külön במלמד a fiukat. Miért elégszik meg főrabbi ur a fiuknál a תנך és tanításával és miért kíván a leányoknál ugyanazon korban valami különleges „hithü“ vallásos nevelést?

Nem tudom, a főtisztelendő ur foglalkozót-e gyermekekkel, de minden kartársam jól tudja, hogy orth. iskolákban is milyen fáradsággal jár 7—8 éves gyermekeket jól megtanítani imádkozni. Ennek oka pedig nem a tanító nem tudásában rejlik, hanem abban, hogy otthon nem imá-

koztatják eléggé a gyermekeket. Tehát ha leánygyermekünknek hithü vallásos nevelése nem kielégítő, a hibát ne az iskolában és a tanítóban keressük, hanem az otthoni nevelésben. Ezt a problémát orthodox tanítóképző megoldani nem képes. Az Országos Izr. Tanítóképző nem „kurzus“, ahol az oklevelet megszerzik, hanem intézet, ahonnan alapos héber tudással kerülnek ki a tanítók. Hogy hol van alkalmuk megszerezni? Én úgy tudom tapasztalatból, hogy a növendékek több, mint 50%-a orthodox, akik otthon a szülői háznál szívták magukba a hithü vallásos szellemet. Tessék át-nézni az intézet értesítőjét és küsül, hogy minden harmadik növendék édesapja vagy orthodox sajchet, vagy más funkcionárius.

Tessék mélyebben belenézni a do-logba és meglátni, hogy a probléma ebben a korban fenn sem áll, de ha már mindenképpen problémát akarok, akkor az anyákat kell felvilá-gosítani a hithü nevelés helyes irányairól, mert a hiba nem az iskolában és a tanítóban van. A probléma megoldását, — ha ilyen létezik — abban látom, hogy tessék felvilágosító füzeteket írni és kiadni a *hithü vallásos nevelésről a család és anyák részére* s akkor az iskola dolga is meg lesz könnyítve és leányaink méltó utódjai lesznek Sára, Rebeka, Ráchel és Lea ősanányáinknak, akiket nem kell majd féltetni a Nyugat romlott erkölceitől.

Neumann Andor tanító
Kállósejmen.

A gazdasági helyzet Palesztinában.

Majna melletti Frankfurtból megkaptuk az Agudász Jiszroél tel-avivi gazdasági hivatalának most kiadott terjedelmes jelentését, melyet kivonatossan a következőkben ismertetünk:

Palesztina gazdasági életében az utolsó ősz óta általános apáthia észlelhető, a stagnáció a gazdaság valamennyi ágára terjed ki. Az ország elsősorban nagy tökehiányban szenved. Igaz ugyan, hogy hónapról-hónapra jelentékeny pénzeszegek kerülnek az országba, de ezeket az összegeket nem használják ki eléggé sem nemzetgazdasági, sem mogángazdasági értelemben. T. i. sem termelésre, sem új üzemek létesítésére nem fordítják, holott kellő bankorganizáció mellett ezek a pénzek jelentékeny produktív tökeforrásokká válhatnának. Az élelmiszer-fogyasztás sincs kellőleg megszerveve, így például azok a pénzek, amelyeket a „Kolelhez“ tartozó családok mint támogatást kapnak és amelyek a szükséges élelem beszerzésére fordíthatnak, legnagyobbbrészt *arabs* mezőgazdák kezébe kerülnek s így a zsidó gazdaság számára elvesznek.

Tény ugyan, hogy a telepítési

szervezetek pénzük legnagyobb részét gazdasági célokra fordítják, de még mindig az a gondolat lebeg előttük, hogy Palesztinából *agrár*-országot csinálnak, holott ez lehetetlen. A kenyérmagvak termelése például nagyon költséges, tehát kevéssé jövedelmező. Ehelyett inkább az *ipari* vállalkozásokra kellene a pénzt fordítani, elsősorban pedig kikötők építésére, illetve a meglévők modern átalakítására, hogy az áruk ki-és berakása olcsóbbá tétessék. Akkor a Palesztinában termelt áru lényegesen olcsóbban kerülhetne a külföldre és így versenyképessé válna, ez pedig viszont a vállalkozási kedvet élesztené, ami azután véget vetne a jelenlegi nagymérvű munkátlanságnak is. Rá kell bérni a kormányt, hogy módosítsa a most érvényben lévő vámtarifát, mert amíg ez érvényben marad, az ipari termelés lényeges fejlesztése lehetetlen, mert a kormány például még a behozott és feldolgozás alá kerülő nyerstermékek után is szed vámot. Ennek következménye azután a termelés pangása, a munka- és pénzhiány, ez utóbbi annyira, hogy még ismert tőkeerős cégek is a legnagyobb

fizetési nehézségekkel küzdenek. Az ipari termelés fokozása mel lett még belterjesebbé kellene tenni a zöldfőzelék és a gyümölcsstermelést is. Az a nagy kereslet például, amelyre az idén a palesztinai korai főzelékek a külföldön találtak, eléggé bizonyítja ennek a termelési ágának jövedelmező voltát.

Kívánatos lenne egy palesztinai zsidó kereskedelmi kamara létesítése is. Ezzel ugyan még nem szánalódnék az általános gazdasági válság, de mindenesetre lényeges központja lehetne egy ilyen kamara a gazdasági aktivitásnak. Különösen vámtárgyalásoknál, a kikötő-építés kérdésében és koncesszióknál nagyon is sikra szállhatna a kamara a zsidó érdekekért, azután még fölötte becses működést fejthetne ki az információ-szolgálat és a felvilágosításadás terén. Egy ilyen politikamentes, tisztán gazdasági célokat szolgáló kamara létesítését az Agudász Jiszroél is örömmel üdvözölné és támogatna.

Ami az Aguda tel-avivi gazdasági hivatalának aktív működését illeti, nem annyira új létesítményekre törekedett, mint inkább a meglévők kiépítésére. Különösen kultiválja a lelkiismeretes információ-szolgálatot és nyomatékosan figyelmeztet mindenkit, aki Palesztinába akár földvásárlás céljából, akár más szándékkal igyekszik, hogy előbb az Aguda hivatalához (Tel-Aviv, P. O. B. 366) forduljon felvilágosításért, annál is inkább, mert az életviszonyok és a boldogulási lehetőségek Erec Jiszroélben teljesen mások, mint Európában vagy bármely más földrész országáiban. Még akkor is, ha valaki az Aguda közbejöttével Palesztinában földet vásárolt, csakis arra van igénye, hogy szakképzett emberek őt gazdasági tanácsokkal ellássák és legföllebb még arra, hogy az Aguda jogsegélyét igénybevehesse, de semmi más kötelezettséget az Aguda nem vállal, különösen nem azt, hogy az új földtulajdonos az Agudával szerves összeköttetésben lévő „The Habajth Co. Ltd.“ nevű építő-társaság utján gazdasági vagy más épületeket építhessen.

„Tiszaeszlári antisze- miták részeges utódai”

Ilyen kitüntető jelzővel illette az e héten a szabadkirályválasztás ügyében tartott ülésen Ballagi Aladár egyetemi tanár a Habsburgok barátainak egy hangos csoportját. A legitimisták részéről nem fog a felelet elmaradni és Ballagi nyomán feszegetni fogják a királykérdés zsidó momentumait, amelyek olyanok, mint Kálmán király boszorkányai, — nincsenek. Antiszemita legitimisták gunyosan fogják említeni, hiába, a zsidó vér nem tagadja meg magát, mert ime a kitért Bloch (Ballagi) Mór fiából ki-ütközött az antiszemita ellenes sémita. Nem-antiszemita legitimista körben pedig különösnek fogják találni, hogy az antiszemita velleitársáról ismert professzor, aki egyik értekezésében még a spanyol inkvizíció is igazolni tudta, úgy megváltozott! Valójában pedig a zsidóságnak mint ilyennek nincs köze egy királyválasztási mozgalomhoz sem. Ballagi fellépése legfeljebb azt eredményezte, hogy most már nemcsak a legitimistáknak, hanem az eddig antiszemita hírében állott szabadkirályválasztóknak is van már liberális, sőt zsidó frakciója s így nem vehetnek egymás szemére semmit.

TÁRCA

Chosid a Szentföldön.

Egy fiatal ember, a sadagorai szent rabbinak, rabbi Izrael Rizsiner rokona, elvesztette egész vagyonát. Elment hát a rabbihoz és kérte, adna neki ajánlólevelet az ő chasidjaihoz. De a rabbi vonakodott ezt megtenni és azt mondta neki: — Nem helyénvaló, ha őseink érdemeit hasznosítani akarjuk a magunk számára. Inkább adok neked ajánlólevelet berdicsevi sógoromhoz, reb Jákob Halpernhez, hogy alkalmazzon téged üzletében. Ily módon a kezdet munkájával fogod fentarthatni magadat, nem pedig könyöradományok gyűjtésével. Hallgasd csak meg ezt a történetet:

Élt a Szentföldön egy nagyon tudós, jámbor és i-tenfélő ember. Nem volt semmilyen üzlete, hanem csakis a Tóra tanulmányozásával foglalkozott. Nagyon szegény ember és három eladó leánya volt, de

Kirohanás az orthodoxia ellen.

Bécs, 1926 április 11.

A bécsi hitközség főrabbija, az ismert cionista vezér, Chájes tanár, peszach első napján beszédet mondott, melynek alaphangja volt: harc az orth. zsidóság és annak vallási alapja ellen. Chájes főrabbi ur megkísérelte annak a bizonyítását, hogy a zsidó népszellem autoritásával összeegyeztethetlen bármely más autoritásának elismerése. Tiltakozott a Sulchan Áruach autoritása ellen, melynek határozmányai — ugymond — ma már többé kevésbé 40 százalék erejéig módosítva vannak. A zsidó nép szelleme mindig védekezett holmi gyámság ellen. És mert ő, Chájes, a mai orthodoxiában és különösen Kele Európában rabbiügyesületében azt a törekvést látja, hogy a vallástörvényt, mint a zsidó nép autoritását, helyreállítsák, amikor ő *elitélendő klerikalizmust* lát, azok ellen a törekvések ellen ő erélyes harcra szólítja fel hívőit.

Ez a beszéd a templomlátogatókra mélyen depresszív hatást tett, az orthodoxia minden árnyalatánál pedig a felháborodás viharát keltette. Különösen, mert kitudódott, a bécsi belvárosi templom százéves jubileuma alkalmából volt banketten Chájes még a *biblia ellen [is bizonyos elitélő nyilatkozatot tett, egye-*

bek közt azt, hogy ő sok mindent törölne a bibliából, csak nem akar nyilvános harcot provokálni. A bécsi orthodoxia vezetői Chájes ilyen természetű működése ellen állást foglalni szándékoznak. A bécsi „Jüdische Presse“ cikket közöl (megjegyzések Chájes főrabbi ur peszachi beszédjéhez) és állást foglalva a beszéd ellen, ezeket írja: „A szent Templom alapítása és az áldozati kultusz megszűnése után a papirend is a maga különleges kötelességeivel együtt a maga előjogait is nagyjában elvesztette. A nép oktatói lettek annak vezetőivé és alig lehetséges ettől az időtől fogva a klerikalizmusnak csak nyomát is a zsidó nép történetében kimutatni. A rabbi, akinek a hitközségi igazságszolgáltatás a tiszte, szabad választás útján lett a hitközség feje; döntései, hogy érvényük legyen, mindenkor kellő megokolással kellett hogy bírjanak. Autoritások a tóratudományban, akikben a meggyőződés lehető legnagyobb tisztasága szent életmóddal párosult, mindig voltak a zsidó nép ezeréves goluszvándorlásában és mindig lesznek is. Pókhendi klerikalizmus azonban, mely a születés vagy az állás előjogait személyes vagy politikai hatalmának gyarapítására használja fel, ugyszól-

jó tanáccsal szolgál. Ez ember oda is utazott rabbi Dávidhoz, ez is hat aranyat adott neki és azt tanácsolta, keresse fel a przemislány-i rabbi Méirt. A világ prófétának tartja, ő mindenesetre jó tanácsot fog adhatni.

A szentföldi ember elment hát Przemislányba és próbált bejutni a rabbihoz, hogy előtte felfedje kilétét. Ám a rabbi háziszolgája nem akarta beengedni, mert üres kézzel jött. Ez keddi napon történt. Szerdán és csütörtökön is hiába igyekezett bejutni a rabbihoz és mikor látta, hogy semmiképpen sem bír célhoz jutni, elment a templomba, hogy imádkozzék. Senki sem vett tudomást róla, senki sem tudta, honnan jött. Ugyanabban a templomban imádkozott akkor egy szabómester is. Ennek feltűnt az idegen, meg is tetstett neki, mert nagyon i-tenfélő embernek látszott. Ezért imádkozás után oda ment hozzá, szívélyesen üdvözölte és meghívta vacsorára. Az idegen elfogadta a meghívást, ott vacsorált és az éjszakát

nem volt semmije, hogy azokat kiházasíthatta volna. Ekkor azt tanácsolta neki a felesége, hogy utazzék zsidóklakta külső országokba és gyűjtsön könyöradományokat hachnószesz Kálle céljaira. Abban az időben ritkán mentek szentföldi emberek külföldre, tehát úgy vélte az asszony, bőségesen fognak neki adni a hittestvérek. Az embernek nem volt más választása, de semmiképpen sem akart a külföldi zsidók előtt azzal kérkedni, hogy ő szentföldi lakos, mert nem akarta Erec Jiszroél szentségét a maga számára hasznosítani. Ezért hát odament a mezüzehez és megfogadta, hogy senki előtt sem árulja el szentföldi származását. Csak ha valamelyik szent rabbihoz kerül, fedi fel az előtte a maga kilétét.

Az ember utnak indult, sokat nélkülözött, végre Sadagorába érkezett apámhoz. Neki megmondta, hogy ő kicsoda és apám adott neki hat aranyat és azt tanácsolta neki, keresse fel sógorát, rabbi Dávidot; az nagyon bölcs ember és majd

ván ismeretlen volt ez alatt a hosszú idő alatt a mi népünk előtt.

A 19-ik és 20-ik századnak, az asszimiláció korának volt fentartva, hogy a zsidó nép kebelében is oly fejlődés lehelőségét teremtsen, amely, ha épen akarjuk, a klerikalizmus válfajának lehet mondani. A modern rabbi vagy hitszónok nem az öreg rabbit, az erkölcsi és szellemi tekintetben legmagasabban álló vallási vezért választotta példaképül, hanem a más felekezetek papjait. Világ szemlélet, életmód, a hivatal ellátása: milyen mérhetetlen távolságban vannak ezek a múlt fényes példaképeitől! Papok, akik vagy egyáltalán nem vallásosak, vagy akik vallásos nézeteikre lényegesen eltérnek a hagyománytól, nem tekinthetik magukat többé a vallás szolgáinak. Ha ennek ellenére mégis igénybe veszik a maguk számára a papi állás előjogait, akkor egy jelenséggel van dolgunk, amely aggodalmasan közeleg a klerikalizmushoz. Ezen nem változtat az sem, ha ez a papi állásból folyó kivételes helyzet nem önző célokra, hanem más, jöllehet ideális, de nem a vallás érdekeinek szolgál. Ha egy főrabbi például, aki a bibliai i-teni szentségében való ősi zsidó hittől eltántorodott, aki szónoklataiban ezt a szót: vallás, ki sem ejti, aki a vallás törvényeit csak népszokásnak tekinti és aki templomi szószékét

egy politikai propaganda szolgálataiba állítja, akkor csakugyan nem más, mint a klerikalizmus egy válfaja, és ilyet képvisel Chájes bécsi főrabbi.”

Hallgatással mellőztük volna Chájes főrabbi kihozanását az orthodoxia ellen, de mert ez már nem az első eset, hogy a főrabbi ur a szószékről kezdi ki az orthodoxiát, kénytelenek voltunk szót emelni az ellen a nevetséges állítás ellen, hogy az orth. hitközség: klerikalizmus. Chájes tanár urnak, a cionista vezérnek, egyszerűen nem tetszik, hogy az igazi orthodoxia küzd az általa is képviselt cionizmus ellen: ez az ő elitélendő kihozanásának egyetlen mozgató oka.

Az amerikai zsidóság.

Frankfurt (a. M.), 1926. márc. 24.

Rosenheim Jakab, az Agudasz Jiszroél egyik főembere, többheti amerikai tartózkodás után Németországba visszaérkezvén, Amerikában, az ottani zsidóság körében szerzett benyomásairól és egyéb élményeiről a következőképpen nyilatkozott:

— Az amerikai zsidóság, melyből csak magára Newyork városára kétfélmillió lélek jut, valóságos mikrokosmos; a zsidóság valamennyi áramlata és lelki irányzata képviselve van benne és fő-

földről érkezett volna. Végül a piactérré ment ahol a vidékről érkezett emberek vesztegelni szoktak és mert most először látták ezen a helyen a rabbi szolgáját, valaki megkérdezte tőle, hogy kit keres? A szolga azt felelte, kell hogy valami szentföldi ember tartozkodjék a városban, mert a rebbe szigorúan ráparancsolt, hogy hozzá vigyem. Ezért hát azt az embert kerestem. A másik megjegyezte, hogy hallomás szerint a szabónak vendége van; hát ha az a keresett ember? A szolga el is ment a szabóhoz, megtalálta a vendéget és nyomban felismerte benne azt az embert, akit nem akart a rabbihoz beengedni. Megkérdezte tőle: maga-e a szentföldi ember, akit a rabbi parancsa szerint hozzá kell vezetni? Az idegen beismerte, hogy ő az és a szolga azonnal rabe Meir elé vezette. A jövevény üdvözölte a rabbit, amit az örömmel viszonozott, mondván:

— Dicsértessék az Ur, hogy magát ide vezette, mert pénzt őrzök a maga számára, hogy leányait férjhez adhassa. Fent az égből tekintettel voltak a maga tudományosságára és nem akarták, hogy anyagi gondok miatt maga lemondjon a

tudománnyal való foglalkozásról. Ezért hát már akkor, mikor a maga leányai megszülettek, megparancsolták nekem az égből, hogy lassacskán összegyűjtsen számukra a hozományt.

A rabbi erre az asztalára tette a bizonyos helyen őrzött ládikát, melyben hatszáz arany volt. Sok arany bizony már meg is feketedett a hosszú idő alatt. A vendég elbucszott rabbi Méirtől és megint apámhoz jött Sadagorába, megköszönte jó tanácsát és megmutatta neki a pénzt Apám pedig sajátkezűleg fényesre tisztította a megfeketedett aranyakat.

— Látod, — fejezte be a sadagorai rabbi — milyen jutalmat nyert az illető ember, mert nem akart Erec Jiszroél szentségéből hasznot húzni. Ezt jegyezd meg magadnak és te se akard őseid érdemeit a magad hasznára fordítani itt a levél a berdicsevi sógoromhoz; ő alkalmazni fog téged üzletében és te a két kezdet munkájával fogod megkeresni kenyeredet.

— Nagy elégtélemül szolgál — folytatta Rosenheim, — hogy Coolidge elnök előtt annak a meggyőződésemnek kifejezést adhattam, miszerint a zsidóság még ma sem mondott le arról a történelmi hivatásáról, hogy ő az i-teni törvény hordozója, továbbá annak a meggyőződésemnek, hogy az Agudasz Jiszroél nevű világszervezet a Tóra örök uralma mellett tanuskodik s hogy ez a szervezet, mely a multhoz való hűséggel a kulturális haladás készségét kapcsolja össze, Amerikában is mély gyökeret vert. Ennek beszélő bizonyítéka az amerikai orthodox zsidóknak óriási száma, akik a

— Dicsértessék az Ur, hogy magát ide vezette, mert pénzt őrzök a maga számára, hogy leányait férjhez adhassa. Fent az égből tekintettel voltak a maga tudományosságára és nem akarták, hogy anyagi gondok miatt maga lemondjon a

Cooper-Union nagygyűlésén részt vettek.

— Ami végül az amerikai Joint-tel való tárgyalásokat illeti, — fejezte be Rosenheim, — megállapíthatom, hogy Kelet Európának az Agudához közelálló tórai-nézmenyei nem igen honorálják a nagy segélyszervezet központi közvegeinek kívánságait. De remélhető, hogy ebben a tekintetben is már a közel jövőben valamelyes javulás fog beállni.

A legújabb sorsjegy.

Ismét egy komoly lépés a jesivák segélyezésére. Az Országos Tomché Jesivosz egy újabb egészséges akciójáról hallunk.

Önkéntelenül eszünkbe jut a Zsidó Ujság egyik cikke, melyben írója kifejti, hogy ne keresgéljünk „problémákat”, ne cikkezzünk, hanem *cselekedjünk* és elismeréssel emlékezzük meg a Tomché Jesivoszról, mely keveset beszél, de annál többet tesz. És valóban, elismerésre méltó az a fáradhatatlan agilitás, ama lelkes buzgóság, mellyel az egyesület a jesivák ügyét szolgálja. Minden alkalmat megragad, hogy a nehéz gazdasági viszonyok sujtotta jesivák helyzetén segíthessen. Ime, áldásos tevékenységének egy újabb lépése: az egyesület a pénzügyminisztérium engedélyével sorsjegyeket bocsátott ki, amint ez a Zsidó Ujságban már hónapok óta proponáltatott.

Adva van tehát ismét a mód, hogy jesiváinkon segítsünk. A sorsjegyek már ki is vannak bocsátva. Az akció megindult. Most rajtunk, a zsidó közönségen a sor, hogy ezen üdvös akció sikerrel is járjon. Jesiváinkról, vallásunk létalapjáról, a zsidóság jövőjéről van szó. És minden zsidó, akiben Szináj szent tüzéből még egy szikrányi van, részt fog kérni ezen mentési munkából. Mindenki vevője lesz ezen szent célt szolgáló sorsjegyeknek. Mindenhol, ahol zsidók laknak, kell, hogy akadjanak lelkes tórabarádok, akik a sorsjegyeket terjesszék, hogy ne kelljen azokat százeléket kértő elárúsítóknak átadni.

Ne vonassék el egy fillér sem szent rendeltetésétől!

A Zsidó Ujság megtette publicisztikai kötelességét, felhívta a figyelmet jesiváink nyomorára. *Tegyük meg mi is kötelességünket!* Segítsük jesiváinkat! Erősítsük a *Tomché Jesivoszt!* A sok sorsjáték után végre van *גורל אחד לך*. *Támogassa mindenki ezen sorsjegy-akciót!* Hiszen ez az egyedüli sorsjáték, ahol *minden sorsjegy nyer*. Mert a kinemhuzandó számokra is vonatkozik, *אדם אחד אוכל פירותיהם בעוה"ז והקץ קיימת לעוה"ב* — ez is szent cselekedet, melynek kamatját az ember még ebben az életben élvezzi, a tőkét pedig odaát.

Budapest, ros-chodes Ijar.

Steiner Ignác.

Jeruzsálemi levél.

— Saját tudósítónktól —

A Holt tenger hasznosítása. — A kapernaumi zsinagoga. — Franciaország és Anglia.

Jeruzsálem, 1926. április 7.

A Holt tenger Palesztinában, melynek helyén a hagyomány szerint az i-ten-itélet által elpusztított Sodoma és Gomorrah városok álltak, körülbelül 1500 lábnyival mélyebben fekszik, mint a Földközi tenger színe. Ez a körülmény azt a gondolatot adta egy francia mérnöknek, Gandillion Péternek, hogy a Földközi tengernek valamely alkalmas pontjától kiindulva csatornát ásat a Jordánig, mely csatornának persze olyan hatalmas esése lesz, hogy akár egész Palesztinát is vilamos erővel láthatja el. A csatornát, zsiliprendszer segítségével, egyúttal a tengeri hajózásra is alkalmassá tételre tervezi, sőt az ország belsejében olyan kikötő építése lebeg szemé előtt, melybe a Földközi tengerből érkező hajók is befuthatnának. Hogy ez a grandiózus terv, megvalósulása esetén, mit jelent Palesztina kereskedelmi forgalmára, az egyelőre beláthatatlan. Olyan árucseré indulna meg, a be-és kivitel olyan fellendülése, amelynek méreteiről ma még fogalmunk sem lehet.

A csatorna tervével szerves összefüggésben van a Holt tenger hasznosításának terve is. A Holt tenger

vize t. i. vegyészek számítása szerint, nem kevesebb mint 3 billió vagon különböző sókat tartalmaz, ezek közt konyhasó van 1 billió vagon, a többi pedig chlór, bróm, nátrium magnesium és kálium. Három billió vagon különböző só! Olyan elképzelhetetlen mennyiség az, hogy az emberi agy belefárad; három billió vagon, háromszáz billió tonna, háromezerbillió métermázsza... tessék folytatni a számítást, 16 számjegy kell ennek csak a leírásához is, 3000.0 0000.000.000 métermázsza!

A Holt tenger egész környéke most sivár pusztaság, de ha megvalósul a francia mérnök terve, gyárgyár mellett fog emelkedni, amik a Holt tenger vizének sóit kivonatolni és a Jordán völgyén át tervezett vilamos vasuton egész hajórakomány számra a kikötőbe továbbítani fogják.

A „Terra Santa” nevű franciskánus szerzetesrend Kapernaumban (Galilaeában) ásatásokat rendeztetett. Ösrégi, a rendes időszámítás szerinti második vagy harmadik századból származó zsinagoga romjait találták, mely annak idején tiszta római stílusban épült. A szerzetesrend most megállapodott egy német vállalkozóval, aki a zsinagogát a maga eredeti alakjában helyre fogja állítani. Végül még megemlítem a szem-

àrut כשר

ismét készít ez évben az ismert kitűnő minőségben, szigorúan rituális előírás szerint

Schreiber Simon

egri főrabbi főtisztelendő ur felügyelete alatt

FRANCK
HENRIK
FIAI

R. T.

Levelezési cím:

BUDAPEST, VI.,
Nagy János-utca 1.

TELEFON: 169-19.
FŐPOSTAFIÓK: 216.

betűnő különbséget a viszonyokban, amelyek közt a két keleti mandatárius, Franciaország és Angolország, a maga hatalmát gyakorolja. Mig ugyanis Franciaországnak nem kevesebb mint ötvenezer katonára van szüksége, hogy Sziriát a kezében tarthassa, addig Angolország mindössze nyolcszáz csendőrrrel tartja fenn a rendet és biztosítja a maga hatalmát.

Blau Jakob

A budapesti orthodox hitközség Klein főrabbi emlékének.

Lapunk részletesen megemlékezett a new-yorki magyar orth. hitközség (First Hungarian Congregation Ohev Cedek) rabbijának dr. Hillel Kleinnak *יצ"ל* elhunytáról. Hogy az orthodoxiának milyen veszteséget jelent a kiváló férfiú halála, erről tanúságot tesz az a részvét-irat, amelyet a budapesti orth. hitközség intézett a gyásoló hitközséghez.

Az „Ohev Cedek” orth. izr. hitközség t. elnökségének NEW-YORK.

Mély megilletődéssel vettük a hírt, hogy felejthetetlen főrabbijuk *הרב הכולל הצדיק המפורסם בעדקתו האמן מו"ה הלל ב"ן קרין יצ"ל* meghalt és indítva érezzük magunkat, hogy fájdalomunknak kifejezést adva, legbensőbb részvétünkről biztosítsuk Önöket. Nemcsak az önök hitközségét, amellyel az elhunyt szorosabb kapcsolatban volt, érte az igaz lelkipásztor eme példaképének elhunytával súlyos veszteség, nemcsak az amerikai orthodoxia vesztett ebben a *תורה ואמתה* szent ügyének érdekében harcakész hősből pótolhatatlan kiválóságot, hanem egész Európa orthodoxiáját is gyászba borította ez a haláleset, mert az elhunytban *נאמן והלמד חכם נורל* gaont és nagy talmudtudóst sirat, aki egész életét a Tóranak szentelte és aki *למדנה*, a vallási tudás diszjévé vált.

ומי יתן לנו תמורתה

Felejthetetlen fog maradni lelki nemességgel párosult jósága, amelyről a világháború idején hittestvéreit illetőleg oly beszéző bizonyosságot tett.

Propagandisztikus tevékenysége nagy összegeket eredményezett, amik odaadó hű munkatársai révén a háború által sujtott hittestvérei javára fordítottak.

זכר צדיק לברכה!

Ezt a mondást egész értelmében lehet a drága elhunyt alkalmazzani. Mindenütt, ahol működésének nyomai láthatók lettek, áldás fakadt és tanításai és önzetlen működése még a siron tul is meg fogják hozni a maguk gyümölcsét, amennyiben egyénisége, tiszta jelleme *מעלה ומדות טובות* erkölcsi kvalitásai nemcsak Önöknek, de nekünk is világitó példaként fogunk szolgálni.

הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו

Emlékezete felejthetetlen és áldott fog maradni!

Részvétünk nyilvánításának megisméltése mellett, maradtunk kiváló tisztelettel

Budapest, 5686 niszán hó.

A budapesti aut. orth. izr. hitközség elöljárósága

Öbudi Freudiger Abraham

hitk. elnök.

Löffler főjegyző.

Történelmünkől.

A tanaiták korszaka.

(Folytatás a 10-ik számból.)

R. Jochanan 120 évig élt. Halála előtt sirásra fakadt. S mikor tanítványai ezen csodálkoztak, rabbi Jochanan így szólt hozzájuk: — Fiaim, nem a haláltól felek, hanem attól, hogy I-ten itélőszéke előtt kell, hogy megjelenjek. Tanítványait így áldotta meg: — Vajha az I-tentől való félelem úgy visszatartana benneteket gonosz cselekedetektől, mint ezt az emberektől való félelem rendszeren eredményezi.

Rabbi Jochanan ben Zakkaj oly férfiú volt, aki nemcsak a saját kora, de minden idők számára tevékenykedett. Ő ugyazólván a röghöz-kötöttségtől szabadította meg a zsidóságot, amiáltal ezt minden világ-részben és örök időkre meghonosodásra képessé és életerőssé tette.

Rabbi Josua ben Chananja.

Ez a férfiú ugyancsak megemlélt, hogy neve minden időknél

népszerű maradt. Mint rabbi Jochanan ben Zakkaj tanítványa, felfogása a Tóra szent szellemét illetőleg még sokkal merészebb volt, mint nagy tanítójáé és mesteréé. Ennek legnagyobb érdeme az volt, hogy a zsidóságot, mint fent mondtuk, a röghöz-kötöttségtől megszabadította és ezáltal a zsidóság gyengítetlen megmaradását az állam megszűnése után is biztosította — rabbi Josua pedig még egy lépéssel tovább ment és ugyazólván a nép legszélesebb rétegeibe vitte a Tórat. Alapelve ugyanis az volt, hogy a törvényeket nem szabad pusztán theoretikus értelmük szerint megállapítani, hanem különös tekintettel kell lennünk azoknak gyakorlati keresztülvihetőségére is. Ezt az alapelvét ezekkel a nagyjelentőségű szavakkal fejezte ki: — Nem szabad az összességet oly ujszigorításokkal terhelni, amik a többség előtt elviselhetetleneknek látszanak.

Sok olyan tulzás volt, amit ez az okos és szelid közvetítő a Tóra és a nép között, olykor maró gunnyal ad abszurdum vezetett. Némely tulzigorító mester tudniillik azon volt, hogy a Templom elpusztítása és az áldozati kultusz megszűnése után a hus és bor élvezetétől való tartózkodást általánossá tegye, mert hust és bort áldoztak I-ten oltárán. Ekkor ezt mondta nekik rabbi Josua: — Testvéreim, ti mindenesetre dicséretes célra törekedtek, de ne felejtésétek el, hogy nem szabad a következetlenség hibájába esnünk. A kenyér és a víz élvezetétől is tartózkodnunk kellene, mert hiszen kenyér és víz is került az oltárra. Ez a megjegyzés lefegyverezte a szigorú mestereket; meggyőződtek róla, hogy az általuk meghonosítani szándékolt szigorítások keresztülvihetetlenek, ezenfelül pedig olyan következményeket vonnának maguk után, amiket a zsidóság józan felfogásával nem lehet összhangba hozni.

A Tóranak ezt a hozzáalkalmazását a nép teherbíró képességéhez, illetve a gyakorlati élet abszolút fel-tételeihez rabbi Josua sohasem tévesztette szem elől. Az iskolában lezajló heves vitatkozások alkalmával nem egyszer „égi hang” (כה קול) hallatszott, mely a szigorított felfo-

gás mellett döntött. De rabbi Josua nem engedte magát megfélemlíteni hogy a törvény enyhébb értelmezésére vonatkozó álláspontjától eltérjen. Sőt felemelkedett és ünnepélyesen kijelentette: — Nem vagyunk tekintettel az égi hangra!

Még azt a parancsot is: foglalkozzál a Tórávaléjjel-nappal enyhébb értelmében igyekezett rabbi Josua fel-fogni. Hangoztatta ugyanis azt a nézetét, hogy aki reggel és este két halachoszt, vagyis törvényfejezetet tanul, többi idejét azonban becsületesen kenyérkeresetre fordítja, eleget tett a Tóratanulás kötelezettségének.

Igy természetesen csakis oly férfi gondolkozhatott, mint rabbi Josua ben Chananja, aki átfogó tudományossága és — mint a Szanhedrin tagja — magas állása mellett is magát és családját a *kovácmesterséggel* tartotta el! S éppen ez az alacsonyabbrendű foglalkozása tette neki lehetővé, hogy felfogásának a nép körében való érvényesítése érdekében eredményesen működjék,

mert ő nem úgy járt el, mint a legtöbb irástudó, aki szobájába zárkóztottan elméleti épületet konstruált anélkül, hogy a gyakorlati élet föltétlen követelményeiről csak halvány sejtelme is lett volna. E. M.

(Folytatása következik.)

HIREK.

(A Budapest és környékbeli Máchziké Hádász) szervezési munkálatai a siker jegyében folynak. Az alapszabályokat az Orth. Központi Iroda útján már felterjesztették a minisztériumhoz. Tolna- és Heves-megye hitközségei is bejelentették csatlakozásukat. Budapest különböző templomaiban a propaganda már megkezdődött. A נשים נשים (női köteleesség) szülő könyvecskék legközelebb forgalombahozatnak és a סתים (Tóratekercesek, tfillin és mezuzos) megbízhatósága érdekében folytatott tárgyalások is eredménnyel kecsegtetnek. A Máchziké Hádász totta alakuló ülését, melyen sok

életrevaló indítványt hoztak a שמירה שמה (a szombat-tartás) propagálása érdekében. A Máchziké Hádász elnöksége még előtt kérdőíveket küldött a körzetéhez tartozó főtisztelelendő rabbiságokhoz. Sajnos, a feleletek ezidáig még nem érkeztek be, ami nagyban hátráltatja a vidéki szervezkedést. Az illetők ezuton is felkértek, hogy szíveskedjenek a kérdőíveket minél előbb visszaküldeni.

(Zsidó nagykövet.) Olaszország brazíliai nagykövete lemondott. Mint most Rómából jelentik, befejezett ténynek vehető, hogy a kormány Pederazzi képviselőt, aki zsidó, fogja brazíliai nagykövetté kinevezni. Pederazzi mint anticionista ismeretes; tavaly az olasz képviselőházban nagy anticionista beszédet mondott, mely később — egy könyv keretében — nyomtatásban is megjelent.

(Coolidge elnök érdemei az antiszemitizmus elleni küzdelemben.) Az Északamerikai Egyesült Államokban lényegesen csökkent az antiszemitizmus, sőt 1925-ben semmiféle nevezetes antiszemita propaganda nem volt észlelhető. — Ebben — mint az amerikai zsidó komité most megjelent évkönyve kiemeli — igen nagy része van Coolidge Calvin elnöknek, aki minden alkalmat megragad, hogy nyilvánosan az antiszemitizmus ellen nyilatkozzék és szónokoljon. Így legutóbb is, a washingtoni zsidó népház alapkövetelésének ünnepségén, beszédet mondott az antiszemitizmus ellen és ostorozta a fajvédők társadalombomlasztó törekvéseit.

(Jahrzeit Bodrogkeresztúron.) A bodrogkeresztúri Chevra Kadisától kapjuk a következő értesítést: „A megboldogult itteni hies cadik מרת שטיין Steiner a Jahrzeitja szombaton, ijar hó 3-án (április 17-én) lesz, amely alkalommal a cseh-szlovákiai határ S.-A.-Ujhelynél április 13-tól április 20-ig nyitva lesz. A cseh hivatalok határátlépési igazolványokat fognak kiszolgáltatni és a magyar határőrség 40 cseh korona ellenében vízumot fog adni. Az itteni chevra kadisánál az utlevél felülbélyegzéséért 5 cseh koronát kell fizetni.“

(A budapesti orth. hitközség) „Hizoharu“ bizottsága f. hó 10-én, „Hizoharu“ bizottsága f. hó 10-én, „Hizoharu“ tartotta meg szokásos bucsuztató lakomáját a jesi-vákba készülő bocherok tiszteletére. A kétszáz terülékű סעודה של מצוה, gyönyörű manifesztáció volt a Tóra nagyrabecsülése mellett. A vendégek élén ott láttuk a főt-rabbiság mindegyik tagját, a hitköz-elnököt és előljáróságát, az orth. izr. tanintézetek igazgatóját és hittanítói karát. Öröm töltötte el a résztvevők szívét, hogy a mai nehéz gazdasági viszonyok között körülbelül 150 lelkes fővezéri bocher keresi fel a különböző jesi-vákat תורה és יראה elsajátítása céljából. Megelégedéssel látták a hitközség vezetői tényezői, hogy a vallásos zsidóság jövője a jesi-vákból kikerülő ifjuság révén, a fővárosban I-ten segítségével biztosítottak látszik. Szellemes דברי תורה-ról a bocherok maguk gondoskodtak, kik felszólalásukban különösen a hitközség áldozatkészségét emelték ki, mely 90 szegény bochert havi 2—300.000 korona támogatásban részesít.

(Széchenyi naplójából.) A Magyar Történelmi Társulat kiadásában most jelent meg a „legnagyobb magyar“ gróf Széchenyi István naplójának második kötete. Ebben olyan részleteket találunk, melyek Széchenyinek vallási és felekezeti dolgokban tanúsított türelmességére tiszta világosságot vetnek. A felekezeti türelmességet a vallásos érzés legmagasztosabb megnyilvánulásának mondja és ezt a toleranciát a nagy hazafi a zsidósággal szemben is tanúsította. Naplójában például ismételt is felháborodásának ad kifejezést, hogy a zsidók a földesurak és a megyei tisztviselők részéről brutális, sőt kegyetlen bánásmóddal találkoznak. — Széchenyi nagy felekezeti türelmessége különben külföldön is közmondásos volt. Így Heine is idézi Széchenyit és a következő kijelentést adja a szájába: — Nekem mindegy, hogy milyen vallásu az ember keresztény-e vagy zsidó, mohamedánus-e vagy más hitű, csak egészséges legyen, akkor szívesen osztom meg vele akár a szobámat

is... Ime, ekkora két ellentét Széchenyi, aki akár együtt lakna egy zsidóval és a mai fajvédő antiszemita, akik a zsidóval még kezdet sem fognának. De bezzeg fognak szívesen, ha az a zsidókész busás üzleti hasznót juttat az ő kezüknek, vagy akár csak egy hirdetést ad le az ő lapjaik valamelyikébe. Mert a zsidó pénze: non olet.

(Püspökladányból.) Irják nekünk: „Az itteni orth. hitközség az ujonnan átalakított s a modern technika vívmányainak megfelelően felszerelt rituális fürdőjét az elmúlt Pészach előtt adta át rendeltetésének. A fürdő kényelem, célszerűség tekintetében vetélkedik a nagy városok hasonló fürdőinek berendezésével.“ — Szívesen regisztráljuk ezt a hirt, mivel a rituális fürdő a vallásos élet, ill. hitközségi institúciók egyik legfontosabbika s így a püspökladányi kis hitközség áldozatkészsége több nagyobb orth. hitközségnek utmutatóul szolgálhat.

(A csornai Éc-chajim-iskolavizsgálója.) Csornán, mint nekünk onnan írják, a napokban tartotta meg az Éc-chajim talmudiskola a félévi záróvizsgát, melyen a vezetőségen kívül sok szülő is megjelent. A kihallgatást Kohn Farkas főrabbi és veje Klein Bernát rabbi végezte és a kérdésekre kapott precíz feleletek meggyőzték mindkettőt, hogy az iskola kifogástalan oktató munkát végzett. A fényes eredmény Davidovics Mór hitszónok és hitoktató, valamint Szabó Antal és Donáth Ernő tanítók érdeme.

(Az Agudász Jiszroel sajtója.) A sajtó nagy fontosságával még az Agudász Jiszroel világszervezet is teljesen tisztában van és alig mulik el hónap, hogy égisze alatt új meg új lapokat ne indítana. Így most Kovnóban is „Das jüdische Leben“ címmel, valamint Hollandiában „Aguda-Blätter“ címen egyszerre két új lapot is indított meg. — Mert hát minden propagandának mulhatatlanul szüksége van sajtóra, a nyomtatott betű segítségére nélkül csak fél munkát végezhet, vagy még ennél is kevesebbet a legjobb igyekezet és buzgókodás is.

(Tisztujítás Nyiregyházán.) A nyiregyházai orth. hitközség — mint a Zsidó Ujságnak jelentik — a közelmúlt napokban tartotta meg tisztujító közgyűlését. Alclnök lett Rosen-

wasser Adolf, pénztáros Heller Mór, ellenőr Heller Dániel, gondnokok lettek Blau Jenő és Frankfurt Samu, tanácsnokok pedig lettek Schwarcz Ede, Schatten Jakob és Jakobovics Jenő. Képviselőtestületi tagoknak megválasztották Böhm Jenőt, Klein Lipótot, Freund Zsigmondot, Farkas Antalt, Lefkovics Zsigmondot, Schreiber Sámuel, Fischer Farkast, Fried Sándort, Fried Márkust, Bruchstein Józsefet, Kiss Lajost és Glück Jenőt.

(A müncheni zsidó hitközség és a rituális vágás elleni mozgalom.) Hirt adtunk volt róla lapunkban, hogy a müncheni állatvédő egyesület beadvánnyal fordult a bajor tartomány-gyűléshez, melyben követelte, köteleztesse a zsidók arra, hogy a rituálisan levágandó állatokat előbb kábítsák el. Ami tudvalevőleg vallási törvénybe ütközik. A müncheni rabbinátus és hitközségi elnökség ez ellen a beadvány ellen hosszabb nyilatkozatban állást foglalt, rámutatva a tényre, hogy nem kevesebb, mint 98 egyetemi tanár és állatorvosi kitűnőség a rituális vágást olyan humánus állatölési módnak jelentette ki, mely a legcsekélyebb kifogás alá sem eshetik, hangsúlyozza továbbá, hogy ezt a 98 véleményt eddig egyetlen komolyan vehető ellenvélemény sem rontotta le. Rámutat a rabbinátus nyilatkozata végül arra is, hogy az állat előzetes elkábítása vallási tilalom alá esik, a kötelező kábítás tehát egyenlő volna egy kimondott vágási tilalommal, amihez azonban még az államhatalomnak sincs joga.

(A lengyel parlamenti zsidóklub a miniszterelnöknél.) Skrzynski lengyel miniszterelnök — mint nekünk írják — tanácskozásra kérte magához Hartglas és Ferbstein zsidó sejmképviselőket, a zsidó klub elnökét és alelnökét. Skrzynski kijelentette, hogy a zsidóklub és az előbbi kormány között létrejött paktumot a mostani kormány is egész terjedelmében fentartja. A tanácskozás folyamán a zsidó képviselők rámutattak azokra a hibás kormányintézkedésekre, amelyek a zsidó ipart és kereskedelmet tönkretesznek, mire a miniszterelnök azokra a nehézségekre hivatkozva, melyekkel a kormány a lengyel pártoknál találkozott, megígérte, hogy tőle telhetőleg figyelemmel lesz a zsidó panaszaira és azokat orvosolni fogja.

Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy kizárólag **SKREK-féle füstölthus-gyártmányok**

a főváros következő helyein kaphatók:

Mandl Eliás

VII., Garay-uca 48

Klein Vilmosné

VII., Telek-tér 1

Büchler és Szántó

VI., Klauzál-u. 32

Grosz Béla

VIII., Telek-tér 8

Fränkel Ignác

VII., Rombach-u. 12

Mun siklidor

VI., Vörösmarty-u. 25a

Eisenberg N.

Ujpest, István-ut 27

Klein Abrahám

VII., Péterffy-Sándor-u. 37

Ehrenfreund Eliás

VII., Wesselényi-u. 13

Weisz Dezső

VII., Ó-uca 1

Schwarcz Gáborné

VIII., József uca 81.

(Mátyás tér sarok.)

Gyár és főüzlet

VII., Dob-uca 27. sz. Telefon: József 124-17.

(Tisztujtás Szikszón.) A szikszói orth. hitközség f. évi április hó 1-én tartotta meg tisztujtó közgyűlését. Elnök lett Hartmann Gyula, alelnökök Reichmann József és Zeisler Leopold, ülnökök Stamberger Ernő és Türk Zsigmond, gondnok Weisz Sámuel, ellenőr, Metzner Adolf és pénztáros Spitz Emánuel. Képviselőtestületi tagok lettek; Harasányi Sándor, Weiszfeld Izsák, Friedmann Vilmos, Stamberger Lajos, dr. Fried Lajos, Stern Izsó, Spán Adolf, Plattner Adolf, dr. Rozsnyai Pál és Morgenstern Mór.

(Klein new-yorki rabbi temetése). Lapunk peszachi számában hosszabb tudósítást közöltünk a 82 éves korban New-Yorkban elhunyt orth. rabbiról, dr. Klein Hillelről. Ezzel kapcsolatosan jelenthetjük, hogy temetése olyan impozáns méretű volt, amilyen még a nagy arányokhoz szokott Amerikában is ritkaság. Nev-York valamennyi orth. rabbija és százezernyi sokaság kíséerte az elhunytat az örök nyugalom helyére. Gyászbeszédet, az elhunyt utolsó akarata szerint, senki sem mondott: az egyetlen amit kért, hogy emléke megörökíttessék, egy nevével viselendő Talmud-Tóra iskola létesítésével. Ez hamarabb meg is fogja kezdeni működését. — A nagy rabbi özvegye csak néhány nappal élte túl hitvesét. Hamar követte férjét, kivel negyven évig együtt élt, az örökkévalóságba. Az elhunyt rebbeccen Hirsch Sámson Rafael unokája volt.

(Zsidó egyleti élet.) A csornai Tiferesz Bachurim egyesület a közelmúlt napokban tartotta meg Weisz J. elnök vezetésével rendes tisztujtó közgyűlését. Elnöknek újból és egyhangulag Porjesz Albint választották meg, titkár lett Weisz Jenő, pénztáros Fuchs Lipót, jegyző Fuchs Lajos, számvizsgálók pedig Moskovicz Károly és Klein Ernő. Megválasztották ezeken kívül még a héttagú választmányt is. Porjesz Albin elnök indítványát, hogy az egyesület saját széfer határát szerezzen be, a közgyűlés osztatlan lelkesedéssel elfogadta. Itt megemlítjük, hogy az egyesület a peszachi ünnep alkalmából

4.200.000 koronát osztott szét mint jótékony adományt.

(Tutankamen átka.) Hónapok óta adnak az újságok hírt azokról az archeológiai kincsekről és leletekről, amelyek Tutankamen farao megtalált sírjából napvilágra kelnek. A farao sírja így lett szenzáció. Mintha a prófétának Nebukadnécar babilonai királyról szóló szövege: „a többi nemzettek fia mindannyian békében pihennek, de te *השלת מקברך* ki lettél dova sírhelyedből — az egyiptomi királyra is vonatkoznék. Haragszik is a nyugalomháborításért a farao, mert a néger babona szerint, aki Tutankamen sírjához nyul, elpusztul. A múlt héten is meghalt egy francia tudós, aki a farao sírját kutatta. A lapok megismélik a halott farao bűvhatásáról szóló legendát, a farao megöli háborogatóit. Mit mondhatunk erre? Azt, amit a zsidó mondás úgy fejez ki: „so soll Pare leben („így éljen Farao“) és amit 2000 év előtt hangoztatott Rabban Jochanan ben Zakkai: *היה זה משה* „esküszöm nektek, nem a halott tisztálatánit, nem a hintő-víz tisztit, hanem az Ur rendelkezése szerint történik minden“. Abból pedig, hogy a lapok komolyan ismétlik a néger babonát, megerősítve látjuk, a tapasztalatot, hogy ahol I-tenben való hit nincs, ott átveszi a babona az ő uralmát.

(Numerus klauzus a rifkabil fronton). Hogy minden igazságtalanság elébb utóbb megboszolja magát, erre tanulságos példa olvasható volt e héten a lapokban. Magyarországon behozták a numerus klauzust. De attól kellett félni, hogy a külföldön tanuló zsidó ifjúság visszajön Magyarországra. Azt hitték, hogy ez ellen a legjobb szer, ha nem nosztrifikálják azaz nem ismerik el érvényesnek a külföldi egyetemek diplomáját. Történt azután, több magyar orvos jelentkezett a spanyol konzulátuson azzal a kérelemmel, hogy felajánlja szolgálatait Spanyolországban a rifkek elleni háborújában. A mai nyomoruságos megélhetési viszonyok kényszerítették őket e lépésre. A spanyolok azonban visszautasították a jelentkezőket azért, mert ha Magyarország nem ismer el külföldi diplomákat, a külföld sem veszi tekintetbe a magyar okleveleket. Így behozták a spanyolok a magyarok ellen a numerus klauzust a mi numerus klauzusunk.

miatt. Csak azt kellene tudni, hogy a visszautasítottak között mennyi zsidó volt. Mert ezeken igazán valóra vált a német közmondás: „ha te ütöd az én zsidóimat, én ütöm a te zsidóidat“.

(Lengyel zsidók kivándorlása.) A varsói parlamenti kivándorló bizottság jelentése szerint 1925-ben 32.000 zsidó vándorolt ki Lengyelországból és ezeknek majdnem fele, 15.000 Palesztinába ment. Folyó évi február havában 930 és március első felében 350 zsidó indult Palesztinába különvonaton.

(Egylet a tradicionális zsidóság fenntartásának céljaira.) Berlinben, az ottani nagy hitközség kebelén belül — eltekintve a teljesen különálló és független Hildersheimer orthodox „Adasz Jiszroél“-hitközségtől — már évek óta egylet működik, melynek „Verein zur Erhaltung des überlieferten Judentums“ a neve és amely, a tradicionális zsidóság fenntartását tűzte ki céljául. Hogy ezt a célját elérhesse, elsősorban is a konzervatív rabbikat támogatja működésükben, továbbá azon van, hogy saját iskolákat alapítson és így céljai megvalósítását már a zsenge ifjúság hithű nevelésével kezdje meg. Nagy érdeme volt ennek az egyesületnek abban is, hogy megakadályozta a szombat helyett vasárnapot tartó reformközségnek a hitközségbe való bekebelezését. — Az egyesület legutóbb Berlin több városnegyedében üléseket tartott és ezeken kivétel nélkül megállapították, hogy amióta az egyesület vezető emberei a hitközség elöljáróságában is tagságokhoz jutottak, azóta határozott javulás észlelhető a zsidóság tradicionális szellemében való fenntartásának terén.

(Új állatvágási mód Angliában.) Londonból jelentik: Az itteni zsidó hitközség sechita-tanácsa röviddel ezelőtt pályadíjat tűzött ki oly találmányra, amely humánusabbá tenné az állatok levágásához szükséges *előkészületeket*. Egy Weinberg nevű leedi ur fel is talált ilyen készületeket és mert ez bevált, a sechita-tanács javasolta is annak rendszeresítését, hogy ezzel élet vegye a rituális vágás ellen való propagandának. A londoni metszők tiltakoznak az új módszer ellen, mert attól félnek, hogy fizetésüket most már le fogják szállítani (!).

(Az erfurti temetőgyalázók.) Hirt adtunk arról, hogy három erfurti fiatalember a március 12-éről 13-ára virradó éjszaka meggyalázta az erfurti régi zsidó temetőt, kidöntvén és elpusztítván a sírkövek legnagyobb részét. A német igazságszolgáltatás megtorló karja hamar sujtott le a gyalázatos merénylőkre, amennyiben már március 30-án bíróság elé kerültek a ripőkök. Az ítélet is megfelelő volt; kettő közülök egyenkint harmadfélévi börtönt és háromévi hivatalvesztést, a harmadik vandál mástfélévi börtönbüntetést kapott. A tárgyaláson két érdekes dolog derült ki, az egyik, hogy a merénylők betöréses lopásért már jogerősen elítéltek, a másik az, hogy az ugynevezett „Wikingbund“ tagjai voltak, vagyis egy német fajvédő titkos társaságé, amilyen nálunk is — sajnos, akárhány van. No, ha az erfurti Wikingbundnak csupa olyan börtöntöltelék tagja van, mint az elitelt temető-gyalázók, akkor kezdet foghat azzal az itthoni titkos társasággal, melynek a budai rablógyilkos annak idején oszlopos tagja volt.

(A zsidó lakosság csökkenése Németországban.) 1925-ben Németországban megejtett népszámlálás szerint az ottani zsidó lakosság az 1910. évi népszámlálás adataival egybevetve, bizonyos, helyenkint lényeges csökkenést mutat. Badenben ez a csökkenés közel 8 százalék. Hessenben 15,2 százalék, Söt a kicsi Schaumburg-Lippében majdnem 22 százalékot tesz. A zsidó lakosság ezen csökkenése egyrészt a nagy háborús veszteségben, másrészt a kedvezőtlen gazdasági viszonyok okozta kivándorlásban leli magyarázatát.

(Érdekes statisztika.) Berlin városának most megjelent statisztikai zsebkönyvében érdekes adatok találhatók arra vonatkozólag, milyen a törvénytelen gyermekek számaránya az egyes felekezeteiket nézve. Így megtudjuk az adatokból, hogy az evangélikusoknál 100 gyermek közül 15, a katolikusoknál 19 a törvénytelen születésű, míg a zsidóknál 100 gyermeknél csak 8 házasságon kívüli származású van.

(Zsidó földmivesek telepítése Oroszországban.) Az ukrán kormány mezőgazdasági tanácsa befejezte az előkészületeket, hogy még most tavasszal további 1795 zsidó földmives-családot telepítsen meg.

A jelentkezők száma sokkal több volt, de mert egyelőre nincs több pénz, a telepítések folytatása ez év őszére, illetve 1927 tavaszára marad. Ezzel párhuzamosan Északoroszországban is folynak telepítések, így Leningrad (Szentpétervár) környékén 105 desjanin földet osztottak ki zsidó földmiveseknek állandó megtelepedés céljára.

(Hitközségi választások Abaujszántón.) Az abaujszántói orth. hitközség Chol hamoed Peszachkor tartotta meg rendes évi tisztujtó közgyűlését, melyen elnökké dr. Freund Arthur főállatorvost, alelnökké Rosenberg Manót és dr. Engel Lajost pénztárossá Klein Sámuel, ellenőrré Blau Zoltánt, templomelőjáróvá Weisz Gyulát és gazdává Weisz Arnoldot választották meg. A tisztujtást megelőzőleg Rosenberg Manó beszámolt az előjáróság múlt évi működéséről és az egész közgyűlés egyhangu helyeslése mellett lelkes szavakban méltatta Zimmermann Jakab bornagykereskedőnek a hitközség támogatása körül szerzett érdemeit.

(Uj zsinagóga Maehrisch Osztrauban.) A maehrisch-osztraui zsidó hitközség kultusztanácsa elhatározta, hogy szigorú orth. előírásnak megfelelő új templomot építtet. Mint nekünk onnan jelentik, április 15-én fognak hozzá az építkezéshez és szerződés szerint augusztus 15-én kell azt befejezni, úgy hogy a templom ünnepélyes felavatása még az őszi ünnepek előtt fog végbemenni.

(Uj palesztinai bevándorlók.) Mint a palesztinai bevándorlási hivatal statisztikája kimutatja, 1926 március havában 2000 új bevándorló érkezett Palesztinába. Februárban 2700, januárban 2300 emigráns jött, a márciusi bevándorlás tehát elég lényeges csökkenést mutat.

(A lomzai jesiva Erec-Jiszroélban.) Közöltük volt már régebben, hogy a lengyelországi szlobodkai jesiva Erec-Jiszroélba költözött és ott, a szent földön folytatja működését. Ezt a példát — mint nekünk írják — most a lomzai jesiva is követi, a mennyiben egy részével már legközelebb a Peszach-Tikva nevű palesztinai kolóniába megy. A szükséges épületek már tető alatt vannak s így a jesiva vezetősége, valamint a bocherok egy része a napokban Erec-Jiszroélba költözik át.

(Sokolov elveti a sulykot). Pár héttel ezelőtt a Zsidó Ujság is hírt adott róla, hogy a cionisták új hivatának tették meg. Londoni meetingjükön a főszónok az ismert cionista vezér, Sokolov Náchum volt, aki beszédjében párhuzamot vont a zsi-

dóknak a babyloniai fogságból Palesztinába való visszatérése, illetve a második Templom felépítése és a mai cionista törekvések között és azt mondta, hogy a babyloniai „alijah“-nélkül ma nem volna zsidóság és ami ma Palesztinában történik, hasonló a babyloniai alijához. — Nos, Sokolov ur a maga cionista nagyotmondásával itt ugyancsak elvetette a sulykot. A babyloniai alijah nélkül is volna ma zsidóság, egyszerűen azért, mert I-ten sohasem fogja megengedni, hogy Izráél eltűnjön a föld színéről, azután meg igen nagy a különbség a babyloniai alijah és a — cionisták törekvései között? Ezra és Nechemia azzal a szándékkal ment Palesztinába, hogy újra építve az országot, régi hithűségében tartsa meg a zsidóságot, míg a cionista vezér uraknak a vallás csak „magánügy“ és kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy a zsidóság mint a vallás népe élje a maga életét. Kiáltó bizonyítéka annak épen az a sok-sok nehézség, amivel a palesztinai orth. zsidóságnak a cionisták jóvoltából nap-nap után meg kell küzdenie.

(A szentföldi társas utazás.) Felkerestünk a következő sorok közlésére: „Május hó 13-án társasutazás indul a Szentföldre. Dr. Patai Józsefnek, a „Múlt és Jövő“ szerkesztőjének vezetése alatt, aki már többször utazta be Palesztinát. A programba fel van véve a Szentföld minden nevezettségének megtekintése. A *שבעה* ünnepeket Jeruzsálemben töltik. A négy héti tartó út összes költségei, beleértve hajót oda-vissza, hotel, ellátás, autoturák az egész zárandoklás ideje alatt, első osztályon 55 angol font, második osztályon 42 font, harmadik osztályon 25 font, ellátás nélkül csak a hajót oda-vissza 6 font. Jelentkezés a Múlt és Jövő szerkesztőségénél Budapest, VI., Révai-ucca 14. Azok, akik csak az odautazáshoz akarják a társasutazást igénybevenni, szintén megkapják a kedvezményes utazást egy a hajón, mint a vasuton Konstanzáig.

(A new-yorki Joint első millió dollárja.) Hirt adtunk volt róla, hogy az amerikai zsidóság 15 millió dollárt akar összehozni a Joint Distribution Committee céljaira s hogy ebből a 15 millió dollárból maga New-York városa 6 milliót vállalt. Nos, alig hogy megindult a gyűjtés, az első millió máris együtt van. Ebből Warburg Félix, a Joint elnöke 400.000 dollárt, Fox, a filmkirály, 250.000 dollárt és Lehmann Herbert,

Marschall Louis és Winter Benjámin egyenkint 50.000 dollárt jegyzett **Családi hírek.**

Klein Rózsikát Debrecenből eljegyezte Lichtmann Béla Hajduhadházi. (Minden külön értesítés helyett.)

Hollender Ibolyka Szeged és Willner Béla Debrecen, jegyesek (Minden külön értesítés helyett.)

A bécsi ghetto.

Fölötte érdekes könyv látott a napokban Bécsben napvilágot. Két osztrák író, *Rotter* Hans és *Schmiegl* Adolf a „Burgverlag“ kiadásában ezzel a címmel „Das Ghetto in der Wiener Leopoldstadt“ (A bécs-lipótvárosi ghetto) tanulmányt tesz közzé az ausztriai, különösen a bécsi zsidókról és részint már ismert, részint még ismeretlen adatok alapján megrázó módon közlik az ausztriai zsidók szenvedéseit és gyötrelmeit.

Könyvük bevezetésében a szerzők megemlítik, hogy a rendes időszámítás kezdete már észlelhető volt a zsidóknak a római birodalom keleti részeiből annak minden nyugati részébe való bevándorlása. Ebben az időben Róma városában több mint hetven zsinagóga volt, mert a zsidók ott nagy befolyással bírtak és valószínű, hogy az első zsidók mint római katonák kerültek Ausztriába. Köln és Regensburg városokban, általában Németországban már a negyedik században telepedtek meg zsidók; magában Ausztriában csak 1195-ben, ötödik Lipót herceg uralkodása idején történik az első történelmi megemlékezés egy *Slomm* nevű zsidóról, mint a herceg pénzverőjéről. Emlekre méltó, hogy 1225-ben egy *Techa* nevű zsidó közvetítő szerepet tölt be II. Endre magyar király és hatodik Lipót herceg között, ami arra enged következtetni, hogy már akkor is a mérvadó körökben befolyással bírt. Mindamellett a zsidók helyzete éppenséggel nem volt irigylésre méltó. Ismételt zavarásokra került a sor és mint Spanyolországban, Olaszországban és Franciaországban 1348 és 1349-ben Ausztriában, elsősorban Bécsben, továbbá Kremsben, Steinban és Marternban zsidóüldözések folytak. Azzal vádolták a zsidókat (és ezt manapság is gyakran halljuk), hogy uszorászkodnak, holott a középkorban, mikor a pénzsűke oly rendkívül nagy volt, a kamatláb évi 65 százaléknál kezdődött és egészen 170 százaléknál emelkedett. Történelmi okmányok alapján a szerzők bebizonyítják, hogy a zsidók foglalkoztak ugyan pénzüzletekkel is, de inkább adósok voltak ők, mint hitelezők és sokszor jelentékeny összegeket keresztényektől kértek kölcsön, sőt egy ízben egy katolikus zárdától is.

Mint rendszeren történni szokott, alávaló igazgatók szították a zsidók elleni gyűlöletet,

akik a csöcselékre és részben az örökös pénzsűkségekben szenvedő kormányférfiakra támaszkodva, a leggonoszabb igazgatókhoz folyamodtak, amik azután rablásra, gyilkosságokra vezettek. Ezek az igazgatók a legocsmányabb eszközöktől sem riadtak vissza, hogy a lakosságot a zsidók ellen gyűlöletre és dühre ingereljék és így történt, hogy Albrecht herceg uralkodás alatt a legkegyetlenebb üldözések szakadtak a zsidókra. Egy bécsi hitsorsos, aki Magyarországon telepedett meg, ezekről éppen oly pontos, mint megrázó leírás ad.

Azzal az ürüggyel, hogy az ennsi zsidók meggyalázták a szent ostyát, letartóztatták a leggazdagabb bécsi zsidókat, bebörtönözték és kintádra feszítették őket. Legelsőbben is rabbi *Áront* kintázták meg a legválogatottabb módon, hogy őt hitelhagyásra kényszerítsék és mikor ez nem sikerült, halálra gyötörték. A legközelebbi áldozat volt rabbi *Meinsterl* és ennek két fia. Az apát gyermekei és ezeket atyjuk szemelátára kintázták mindaddig, míg kihelhették lelküket. A következő parancs, amit a herceg kiadott, az volt, hogy minden 15 éven aluli zsidó gyereket vegyenek el szülőitől és kereszteljék meg erőszakosan. A bécsi zsinagógában sok zsidó férfit és asszonyt fogva tartottak a herceg és mikor a foglyok megtudták, hogy gyermekeikkel mit terveznek, elhatározták, hogy kölcsönösen megölik egymást. Rabbi *Jónára* esett a sors, hogy megölje hitestvéreit; meg is tette, a hullákat azután leöntötte olajjal és meggyújtotta őket, mire saját magát is megölte.

A többi zsidó, aki börtönben sányodott, arra kérte a herceget, hogy vagy öltesse meg őket, vagy üzze ki őket az országból. 1421 március 12-én meg is jelent a herceg a börtön előtt és megparancsolta, hoznák ki a foglyokat. A szerencsétlenek már-már remélni kezdtek, de csakhamar megtudták, rájuk mi vár. 86 székérre ültették a letartóztatottakat és a városban az ugynevezett libalegelőre vitték, ahol már messziről látták a szurokkal leöntött máglyát. De a zsidók, mikor a máglyához értek, nem kétségbeesésbe törtek ki, hanem táncolni kezdtek, mintha lakodalmon volnának. Utoljára felszólították őket, hogy legyenek keresztények, de a 212 odahurcolt zsidó közül egy sem akadt, aki elpártolt volna ősei hitétől. Ekkor meggyújtották a máglyát és mind a 212 zsidó vértanúhalált halt. Még ki sem hűlt a borzalmak tanyája és a csöcselék már a máglyához rohant, hogy aranyat, ezüstöt keressen a pernye közt.

Harmadik Frigyes alatt megint feléledt a zsidók iránt való türelmesség és 1582-ből való hivatalos iratok már számot adnak a magas adókról, amikkel megterheltek a zsidókat azért, hogy megint Bécsben lakhattak. 1624 január havában a császár gyóntatója, Lamormai páter, javaslatot tett a kormány elé, hogy a mostani Lipótváros külterületén, az úgynevezett

alsó Wörthben, ghetót létesítsenek a zsidók számára és még ugyanannak az esztendőnek június havában, jóllehet különböző igazgatók tiltakoztak a terv ellen, az osztrák fővárosba visszatért és Németországból bevándorolt zsidók is otthont kaptak, mely kezdetben elég szegényes volt ugyan, de a zsidók szorgalma és áldozatkészsége folytán fontos városrészévé nőtte ki magát és később, mikor leomlottak a ghettofalak, miben sem maradt vissza más külvárosok mögött. Még most is vannak egyes házak és emlékkövek, amelyek tanubizonyosságai annak, hogy a bécsi Lipótvárosban ghetto volt; a szegényteljes mult eme maradványait képekben is örökíti meg az osztrák írók fentemlített könyve.

Zsidó szellemesség és humor.

Szegény bocher privátát adott egy igen fukar hitsorsos házában, mindössze havi három forint honoráriumért, de ezt a leckeórát is csak úgy kapta meg, hogy figyelmeztette a házigazda: — eszébe ne jusson fizetésjavitást kérni, mert akkor elcsapom és mást veszek. — A szegény bocher, miután már hónapokig tanított ezért az éhbérért, folyton törte a fejét, mint kérhessen fizetésjavitást, de úgy, hogy a házigazda ne válthassa be ígérését. Nos, egy napon nagyon leverten, szinte könnyezve jelent meg a házban, hogy megkezdhesse a tanítást. — Mi történt magával, hogy sir? — kérdezte a házigazda. — Azért sirok — felelte a bocher — mert ha nem változik a helyzet, feltétlenül a géhinomba kerülök. — Hogy-hogy? — Hát úgy, hogy álomban egy közismert poseval, aki még a jomkipurt sem tartotta, együtt kerültem a legfőbb ítélőszék elé. Elsőnek az embert vették elő. Ez beismerte, hogy vétkezett, de arra hivatkozott, hogy minden jövedelmét jótékony célra fordította. — Adunk neked időt, hogy megjavulj, — volt az ítélet. — Hát te mit csináltál? — Kérdezték én tőlem. — Én havi három forintért Tórárt tanítottam, — feleltem. — Micsoda? — Így támadtak rám — annyira lealacsonyítottad a Tórárt, hogy rongyos havi három forintért vesztegetted tudományodat! Mars a géhinomba. . . . A házigazda megértette a célzást és a duplájára emelte az okos bocher fizetését.

Wahrmann a bankházába levelezőt keresett. A hirdetésre megjelent nála egy fiatal ember, de Wahrmann azt mondta neki: — Sajnálom. Embert, akinek nincs szerencséje, én elvből nem alkalmazok. — De hát honnan tudja a képviselő ur hogy nekem nincs szerencsém? — kérdezte meglepetten a reflektáns. Onnan tudom, — felelte Wahrmann — mert maga nekem nem tetszik. Már pedig embernek, aki nekem nem tetszik, nincs szerencséje.

Az öreg megyeri Krausz Mayer egyszer mint iskolaszéki tag résztvevett egy iskola növendékeinek vizsgáján. Mikor ennek vége volt, az igazgató kérelmére Krausz Mayer is aláírta az első eminens bizonyítványát. — Milyen szép az aláírása Krausz ur! — csodálkozott az igazgató, mire a dugzagdag Krausz Mayer finoman mosolyogva így felelt: — Nem annyira szép az aláírásom, mint jó.

Budapesti zsidóvallásos orvosprofesszorhoz beállított egyik hitsorsosa, még pedig éppen a rendelő-óra közben. — Vetkezzék le! — Hallgasson meg, professzor ur! — Még hányszor mondjam, vetkezzék le! Mit volt mit tenni, az ember levetkezett, a professzor megvizsgálta és végül így fakadt ki: — Hiszen maga egészséges, mint a makk, mit keres akkor én nálam? — Nem is valami bajom miatt jöttem ide, tanár ur, — felelte a hitsorsos — hanem elhoztam a Chevre Kadisa nyugtáját az ezévi tagdíjrol.

Wahrmann egy régi ismerősével találkozott az utcán és megkérdezte a már hetvenéves öreg urtól, hogy van, milyen az egészsége? — Nem a legjobban, — felelte a kérdező, mert már kezdődnek nálam a bilbulim. (Mindenféle nyavalyák.) — Örülj ennek jegyezte meg Wahrmann — mert egy jóra való bilbul (peres ügy) nálunk akár harminc évig is eltart, tehát van rá reményed, hogy százesztendőskor fogsz élni.

Zsidóknál tudvalevőleg szokás, hogy kohén sírkövére két áldó kezét, lévi sírkövére vizes kancsót és jiszoél meccévéjére (némely vidéken) szomorufüzet véssenek. Mikor egy közismert uszorás sírjára kellett meccévet állítani, a véssők azt mondta, hogy ő igazán nem tudja, milyen emblémát vésszen a sírköve, mert az elhunyt se kohén nem volt, se Lévi, se jiszoél, hanem uszorás volt. — Tudja mit, — tanácsolta neki a sámész — vésszen a sírkövére egy szép fehér kakast. Miért? Mert ez az ember „szép kapore“ volt.

Rejtvény.

Egy bibliai jelenet.

— Fränkl Jakab, Edelény. —

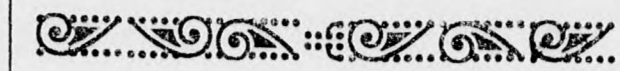
אשה נמלחה תאנה
על כי הלה אבה
שאינו אבה
והלכה לרוש אחיה
שאינו אחיה

(Egy asszony telve volt fájdalommal, mert beteg atyja, aki nem atyja és ment tanácsot kérni fivérével, aki nem fivére.)

Előfizetőknek keddig beküldött megajánlásait közöljük jövő számunkban.

Tisztelt olvasóink

Azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük április 1-én lejárt, úgy-szintén mindazon tisztelt olvasóinkat kik az előfizetéssel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük, hogy a hátralékos előfizetést postafordultával hozzánk beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

Naptár.

שבת פרשת תזריע מצורע י"א אייר
שבת kezdete (Bpest): 6 óra 25 p.
שבת kimenetele „ 7 „ 10 „

Szerkesztői üzenetek.

R. T. Nádudvar. Ügyét evidenciába tartjuk. Ami hirdetését illeti, kiadóhivatalunk intézi el. — *Tiferesz Bachurim*, Pápa. Közleményünk annakidején későn érkezett meg. Egyébként szívesen állunk b. rendelkezésükre. — L. J. Verpelét. Az ünnepen való temetés törvényének alapszövege *Rovo* mondása (ביניה וי). Az ebből folyó tövények és szokások megtalálhatók a *Rambam* (רמב"ם) הלכות המגוראים (מגור משנה משנה למלך) magyarosításánál, (מגור משנה משנה למלך) és rendszeresen a *Sulchan Áruchan* (האר"ה הקב"ה). A viszonyok ismerői tudják, hogy a törvénykönyvekben megkövetelt kautalékat nem tartják meg az általunk szóváltott esetben s ez adta meg a cikkre az indítást. — R. M. Kiskőrös. Kérjük a szijüm-ünnepélyről szóló tudósítás ismételt beküldését, mivel a kézirat — sajnálatunkra — elveszett. — *Többeknek*. Hírek küldésénél a fő a tények elbeszélése, a stilizálást mi elvégezzük. — K. M. Az első héber nyomtatói könyv Rasinek a Tórához írt kommentárja. — H. M. Budapest. אולי תענה שני דברים. — *H. M. Budapest.* אולי תענה שני דברים. Erec jiszoelban szukkosz után esőért böjtöltek. A mai eső böjtnek többféle oka van. Némelyek szerint Jób példája után igazodunk, aki áldozatot mutatott be egy egy ünnepség után אולי תענה שני דברים. Ezért böjtölünk mi is ünnep után. Mások a gyermekhalandósághoz hozzák összefüggésbe. K. L. Nyirbátor. A Tomche Jesivasz sorsjegy már szétküldés alatt áll. Kapható a Tomche Jesivosz központjánál Győr.

Jesivákat Támogató Egyesület „Tomché Jesivosz“ Győr.
Postatakarékpénztári szám. 40.530.
1497/5686

Értesítjük az igen t. zsidó közönséget, hogy a nm. Pénzügyminiszter Ur 2652/1926 sz. a. engedélyével sorsjegyeket bocsátunk ki.

Hetvenötmillió

korona értékű nyere-
remények lesznek ki-
sorsolva.

Huzás f. é. július 26-án במשך עשר כחה a hatóság jelenlétében. Egy sorsjegy ára 1 pengő (K. 12.500.)

Tekintve a nagy nyeresi esélyeket és az üdvös célt, reméljük, hogy a zsidó közönség lelkesen felkarolja szent ügyünket.

Győr 5686. Niszán 27-én.

Jesivákat Támogató Egyesület „Tomché Jesivosz“ országos központja.

(Az Antiszemiták és a jeruzsálemi „Olajfák hegye.“) A londoni „Morningpost“ című újság, mely tudvalevőleg erősen antiszemita irányzatú, felhívást tesz közzé, melyben felszólítja a kereszténységet, hogy tulajdonjoggal szerezzék meg a jeruzsálemi „Olajfák hegyét“, mely a kereszténység megalapítójának általában oly nagy szerepet játszott, A Morningpost meg is mondja, hogy mi célból szervezték meg az a hegy; abból a célból, hogy zsidók oda ne építkezhesenek, mert félő, hogy az egyetem, mely azon a hegyen van, sok zsidót arra fog ösztönözni, hogy ott maguknak lakóházat emelhesenek. — Lám, Jeruzsálem messze van, de amikor antiszemitizmusról van szó, még Londonhoz is elég közel esik.

Bosztanai.

Történelmi regény. Irta: Dr. Lehmann M. — Fordította: Eckstein Jenő.

(24. folytatás.)

„Illik-e, hogy kezded emeld királyodra, hogy Lassau szent vérét ontsd? Mindenki átkozni fog és „királygyilkosnak“ fog nevezni!“ könyörgött Kosroes.

„Illik“ szót Hormuz a fogolyhoz közelítve, „hogy a fiu atya gyilkosát megölje.“

Aztán kardjának egyetlen csapásával a foglyot lefejezte. Így végezte be étetét II. Kosroes, az újperzsa királyok legdicsőbbje és leghiresebbje.

XX.

Hormuz diadalittasan sietett az új királyhoz. Meg akarta neki a kardot mutatni, melyen a meggyilkolt Kosroes vére tapadt. Azonban senkinek sem volt szabad a király előtt fegyveresen megjelenni. Letette a kardot és úgy lépett a király szobájába.

„Igyvesszenek el összes ellenségeid, mint ez a véres zsarnok,“ — szolt Hormuz.

„Köszönöm neked Hormuz“, felelt Sirueh, „mától fogva Perzsia első fejedelme vagy, mint atyád volt és összes birtokai visszaadnak neked.“

„Ne felejtse el, ó király, hogy a szép Serihnt is feleségül ígérted.“

„Ne kérd ezt, Hormuz! Tudod, hogy törvényeink szerint a király özvegyét csak a király veheti feleségül.“

„Mit törődöm én a törvényekkel! Hiszen a törvények szerint nem szabadithatalak volna meg a félelmetől!“

Sirueh reszketett a dühtől, homlokerei megdagadtak. Szabad-e királyával egy alattvalónak így beszélni? De nyugalmat kényszerített magára és csendesen kérde:

— Beszélj el Hormuz, hogyan történt atyám halála?

És Hormuz elbeszélte. Élénk színekkel ecsetelte a megölt király féltelmét és hasztalan könyörgését. Midőn a Kosroeshez intézett utolsó szavait ismételte „Illik, hogy a fiu atya gyilkosát megölje“, a király ajkain gunyos mosoly jelent meg,

Barátságos arcot színelve lépett Hormuzhoz és szolt:

„Tudod Hormuz, hogy én is most oly helyzetben vagyok, mint te voltál?“

„Nem értelek uram királyom!“ válaszolt csodálkozva Hormuz.

„Nos, te atyám gyilkosa vagy és illik, hogy a fiu atya gyilkosát megölje!“

E szavaknál Sirueh a gyanútlan előtte álló Hormuznak keblébe döfte a tört, melyet előzőleg övéből kihuzott, hogy az hanyatt esett, és így kiáltott:

„Most vedd feleségül a király özvegyét!“

„Átok reád!“ kiáltá utolsó erejéből Hormuz. Aztán vérsugár ömlött ki a haldokló szájából, mely megakadályozta őt a továbbszólásban. Sirueh megparancsolta, hogy vigyék ki a tetemet. Aztán atya özvegyét, Serihnt hívatta magához.

Serihnt kisírt szemekkel járult a király elé, ki így szoltotta meg:

„Ne sirj szép Serihn. Amint atyám neje voltál, enyém is lehetsz. Kosroes halott.“

„Es te, természetellenes fiu, kiáltotta Serihn, „te vagy a gyilkosa. Ó, mennyire utállak!“

„Igazságtalan vagy irányomban, szép királynő. Nem én öltem meg Kosroest, hanem Hormuz, Muzdu fejedelem fia hatolt be a börtönbe és megbosszulta atya halálát.“

„A te parancsodra!“

„Nem az én parancsomra történt, ellenkezőleg, saját kezemmel büntettem meg a gyilkost, Tehát ne gyülölj, szép Serihn. Lásd, már rég szeretlek. Ó, hallgasd meg kérésemet és oszd meg velem a trónt!“

„Mit kívánsz, Sirueh! Hogy hitvese legyek a fiunak, miután az atya felesége voltam?“

„Tudod, hogy a perzsa törvények megengedik, hogy a király hitvesévé tegye az előtte való király feleségét.“

„Kérlek, Sirueh, ne kívánj ilyet tőlem, kereszténynek születtem és ily vérfertőző házasság borzasztó volna számomra.“

„Mint látom, vonakodol elfogadni a boldogságot, amit neked ajánlok? Nem gondolod, hogy kényszeríteni tudlak akaratom teljesítésére?“

„Ölj meg, Sirueh. Szívesebben halok meg, mintsem hitvesem fiának felesége legyek.“

„Nem téged öllek meg, hanem lányodat, Darát!“

„Kegyetlen, meg akarod ölni a nővéredet?“

„Kegyetlen, meg akarod ölni a lányodat? Teljesítsd a kérésemet, akkor Darát megvédelmezem, amíg élek.“

„Jól van, Sirueh! Gyermekek miatt teljesítem kívánságodat. De előbb esküdj meg, hogy gyermekeimet megölni nem fogod hanem megvéded és oltalmazod.“

És Sirueh a legszentebb esküt tette, melyet Zoroaszter tana előir. Midőn bevégezte az esküt, Serihn lehajolt, hogy leesett zsebkezdőjét fel emelje. Hirtelen megragadta a földön levő véres tört és keblébe döfte. Sirueh megdermedt.

„Meghalok“ suttogá Serihn, „inkább a halált választom, mint a vérfertőző házasságot! Sirueh, tartsd meg az esküdet!“

Jajveszékelt borult a király a holttetemre és csókjaival borította azt.

„Igen, eskümet meg fogom tartani. A kedvedért, te nemes halott. Serihn, Serihn, miért tetted ezt nekem?“

Siruehnek nem volt sok ideje, hogy Serihnt gyászolja. Rendbe kellett hozni a feloszlásnak indult perzsa birodalmat. Mindenekelőtt a rómaiakkal kellett békét kötni. Követséget küldött a királyhoz Taurisba, hogy békét könyörögjön. Heraclius szívesen beleegyezett, mert az avarok, gepidák és a bolgárok újra fenyegették Konstantinápolyt és a főváros veszedelme megkivánta a császár jelenlétét.

Miután Sirueh elég kedvező békét ért el, arra törekedett birodalmában, hogy a rendet és a törvényt visszaállítsa. Nyolc hónapig uralkodott így és azt remélték, hogy jobban fog uralkodni, mintsem azt tőle elvárták. Ekkor érte el a sors, melyet az apa-

Orth. כשר cégek Budapestén:

Borkereskedők.

UJ BORPINCE !!

Orth. כשר, kitűnő hegyaljai és asztali, fehér és vörös borok legolcsóbb árban kaphatók.

Geczowits Vilmos Klauzál-tér 16.
Telefon: József 114-69.

Vendéglők:

FRÄNKEL-féle orth. כשר buffet és étterem reggeli, uzsonna, ebéd, vacsora, a legízletesebb házikoszt és süteménykülönlegességek.

Előfizetőknek étlap szerint a legméskeltebb árban.

Budapest, VII., Rombach ucca 12.
Telefon: József 123-07.

A régi Blau vezet!

Orth. כשר

borokban, minőségben és árban.

Kitűnő zamatu 10 fokos Fehér Asztali bor 12.000 korona.
Prima édeskés Egri vörös bor 14.000 korona

Azonkívül Hegyaljai borok, Szilvorum, Borecet, Borst.

Hitközségi alkalmazottaknak 10% árengedmény.

Blau Miksa borkereskedő

Budapest, VII. Dob ucca 32. sz

orth. כשר garantált jöminőségű tejtermékek legolcsóbb forrása. — Ugyanott meleg reggeli, uzsonna, vacsora és az összes hozzávaló legízletesebb sütemények.
Altman Sámuel, Dob-ucca 28.

Figyelem!

Uj orth. כשר sütőde, orth. משנה állandóan felügyel az összes sütőtermékekre, ugyiszintén a sólet elhelyezésénél. Kitűnő házi kenyermel felbarna, 6000 K. — Sütemény drb.-ja 600 K. — Finom izletes barchesz, kg. 12.000 K. — **Hajós Bertalan, Dob-u. 33.**

A budapesti autonom orthodox izraelita hitközség közleményei.

Hitközség irodahelyisége:

VII., Dob-u. 35. (Közsegháza).

Hitközségünk rabbiságának felügyelete alatt állanak:

Hitközségi mézsárszékek.

- II., Margit-körut 7.
- V., Solyom-utca 24.
- VI., Szerecsen-utca 13.
- VII., Wesselényi-utca 15.
- VII., Kertész-utca 35.
- VII., Hernád-utca 16.
- VIII., Magdolna-utca 29.
- IX., Tompa-utca 17/a.

Hitközségi baromfivágohelyek,

- II., Margit-körut 7.

Hitközségi intézmények.

Rituális fürdők. (Mikwa)

- Ráczfürdő: I., Hadnagy-utca 8-10
- Köruti fürdő: VII., Erzsébet-körut 49.
- VIII., Magdolna-utca 29.

Templomok.

- III., Zsigmond-utca 74.
- VII., Kazinczy-utca 29-31.
- VII., Király-utca 1.
- IX., Tompa-utca 17/a.

gyilkos megérdemelt. Nem követelt mást, mint egykor Achasvéros király, hogy a birodalom összes szép asszonyait és leányait Ktesofinba összegyűjtsék, hogy azok közül a legszébbeket hárome számára kiválassza. De az idők megváltoztak. Ami ezer évvel ezelőtt Achasvérosnak minden ellenkezés nélkül teljesült, most nagy elégedetlenséget szült. A perzsa birodalom nagyjai összeesküdtek ellene, megrohanták és megölték Sirueht, és nővérét, Arzem Dokhtot tiltették a megüresedett trónra.

(Folytatása következik.)

Pályázat.

A putnoki orth. izr. hitközség pályázatot hirdet a megüresedett első metszői állásra. Pályázhatnak oly elsőrangú előimádkozók, kik בש ש"ב מומחה ת"ח, כהלמס hangu jó בעל תפלה és בעל ש"ס s három elismert orth. rabbítól kabolossal birnak. Javadalmazás: Szabad lakás, 300 négyzetl kert, fél sechito, a szokásos mellékjövodelem és készpénz havi 4.000.000 K-ig. Az állás azonnal elfoglalható. Eddigi működést és családi állapotot feltüntető és bizonyítványmásokkal felszerelt ajánlatok Soffer Jenő hitk. elnök címére nyujtandók be.

A mezőkövesdi aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet az azonnal betöltendő kántor-metszői állásra. Kellemes hangu, három elismert orth. rabbítól kabolóval rendelkező, sochet ubodek mumcho és bálkore-pályázók okmányokkal felszerelt, kort és családi állapotot feltüntető pályázatukat aluirott elnökhöz intézzék. Javadalmazás 3-4 millió K, lakás és a szokásos mellékjövodelemek. Utiköltség csak a meghívottaknak térítettik meg. **Haas Jenő**, hitk. jegyző. **Péter Adolf**, hitk. elnök.

A fegyverneki aut. orth. hitközség pályázatot hirdet május 1-én betöltendő metszői állásra. Megkivántatik, hogy három elismert rabbítól kabolossal birjon, sajchet ubodek vekore, bál tokéa vecomosz haggidin képesítéssel birjon és jóhangu előimádkozó legyen. Fizetés havi kétnillió korona, lakás és a szokásos mellékjövodelemek. Pályázók küldjék állás iránti kérelmüket **Reisinger József** hitközségi elnök címére. Utiköltség csak a meghívottaknak térítettik meg.

A mátészalkai aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet kántor-metszői állásra. Pályázótól megkivántatik, hogy jóhangu kántor, sajchet ubodek vekore legyen. Javadalmazás: A metszői teendőkért évi 24.000.000 K, kántori teendőkért 12.000.000 K, természetbeni lakás, világitás és a szokásos mellékjövodelemek. Pályázatok, melyekben kor (40 éven alul), családi állapot, három elismert rabbítól képesítés eddigi működés feltüntető, aluirott hitközség címére küldendők. Az állás f. évi május hó 1-én elfoglalandó. Próbára csak meghívott bocsájtatik, kinek utiköltsége megtérítettik. **Mátészalka**, 1926 március 23-án. **Welsz Miksa**, hitk. jegyző, **Klein Andor**, hitk. elnök.

